

OPOREZIVANJE POSEBNIM POREZIMA U RH

Jerončić, Josipa

Master's thesis / Specijalistički diplomski stručni

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:124:704141>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-10-19**

Repository / Repozitorij:

[REFST - Repository of Economics faculty in Split](#)

UNIVERSITY OF SPLIT

**SVEUČILIŠTE U SPLITU
EKONOMSKI FAKULTET**

ZAVRŠNI RAD

**OPOREZIVANJE POSEBNIM
POREZIMA U RH**

MENTOR:

Mr. sc. Renko Letnić

STUDENT:

Bacc. oec. Josipa Jerončić, 5160448

Split, lipanj, 2018.

SADRŽAJ

1. UVOD	3
1.1. PROBLEM RADA	3
1.2. PREDMET RADA	3
1.3. CILJEVI RADA	3
1.4. METODE RADA.....	4
1.5. STRUKTURA RADA	4
2. POREZ I POREZNI SUSTAV.....	5
2.1. JAVNE FINACIJE I JAVNI PRIHODI.....	5
2.2. POREZNI SUSTAV I POREZI	6
2.2.1. PODJELA POREZA	7
3. POSEBNI POREZI	10
3.1. POJAM I DEFINIRANJE POSEBNIH POREZA, TROŠARINA ILI AKCIZA	10
3.2. RAZVOJ POSEBNIH POREZA	11
3.3. OSNOVNA OBILJEŽJA POSEBNIH POREZA NA PROMET	12
3.4. RAZLOZI UVOĐENJA POSEBNIH POREZA NA PROMET	13
3.4.1. FISKALNI RAZLOZI UVOĐENJA POSEBNIH POREZA NA PROMET	14
3.4.2. NEFISKALNI RAZLOZI UVOĐENJA POSEBNIH POREZA NA PROMET	14
3.5. CILJEVI I UČINCI PRIMJENE TROŠARINA.....	16
4. POSEBNI POREZI U RH	18
4.1. RAZVOJ POSEBNIH POREZA U RH	18
4.2. POSEBNI POREZI U RH	18
4.3. VRSTE POSEBNIH POREZA U RH.....	21
4.3.1. ALKOHOL I ALKOHOLNA PIĆA	21
4.3.2. DUHAN I DUHANSKE PRERAĐEVINE.....	26
4.3.3. ENERGENTI I ELEKTRIČNA ENERGIJA	30
4.3.4. KAVA I BEZALKOHOLNA PIĆA.....	34
4.3.5. OSOBNI AUTOMOBILI I OSTALA MOTORNA VOZILA	37
4.3.6. PREMIJE OSIGURANJA OD AUTOMOBILSKE ODGOVORNOSTI.....	42
5. POSEBNI POREZI USKLAĐENI S ODREDBAMA EU	43
6. STRUKTURA JAVNIH PRIHODA U RH.....	45
6.1. PRIHODI DRŽAVNOG PRORAČUNA	45
6.2. UDIO I ZNAČAJ PRIHODA OD TROŠARINA U DRŽAVNOM PRORAČUNU.....	48
7. ZAKLJUČAK.....	50
LITERATURA	51
POPIS SLIKA.....	53
POPIS TABLICA	53
SAŽETAK.....	54
SUMMARY.....	54

1. UVOD

Posebni porez, akcize ili trošarine su posebna vrsta poreza na promet koja predstavlja alat kojim se ubiru novci za podmirivanje državnih izdataka. Ovim porezom se najčešće oporezuju alkohol, duhanski proizvodi te nafta i naftni derivata. Akcize su specifične po lakoći ubiranja, u odnosu na ostale vrste poreza, te su izuzetno velik i stabilan izvor prihoda za državu te zbog toga predstavljaju najznačajniji izvor fiskalnih prihoda. S obzirom na temu, ovim radom će se najviše obuhvatiti pojam posebnih poreza i proces njihovog oporezivanja u Republici Hrvatskoj.

1.1. PROBLEM RADA

Problem provođenja ovog rada je definiranje pojma posebni porezi i praćenje njegovog razvitka kroz povijest, te stjecanje današnje važnosti u Republici Hrvatskoj. Osim samog općenitog pojma potrebno je pojasniti njegove podvrste i ukupni doprinos koji se ostvaruju njegovim oporezivanjem. I sve to prikazati u strukturi javnih prihoda u RH.

1.2. PREDMET RADA

Predmet istraživanja jest istražiti i prikazati proces oporezivanja posebnim porezima i prikazati njihov doprinos državnim приходima kako bi se поближе objasnilo značenje i olakšalo razumijevanje istoimenih poreza.

1.3. CILJEVI RADA

Cilj rada je prikazati obilježja posebnih poreza i pojasniti njihovu ulogu u poreznom sustavu RH kako bi stekli bolji uvid u značaj i važnost posebnih poreza. Postoje dvije vrste ciljeva koje će se obraditi u radu, teoretske i praktične. Teoretski ciljevi su definiranje pojma poreza te definiranje pojma posebnih poreza skupa s njegovim podvrstama. Dok su praktični ciljevi orijentirani na javne prihode Republike Hrvatske. Ti ciljevi su upoznavanje s javnim приходima, te prikaz doprinosa prilikom oporezivanja posebnim porezima.

1.4. METODE RADA

Za izradu ovog rada korišteno je nekoliko metoda znanstvenih istraživanja. Metoda analize i sinteza, metoda komparacije, metoda klasifikacije, metoda deskripcije i metoda kompilacije. Metoda analize je postupak znanstvenog istraživanja raščlanjivanjem složenih pojmova i zaključaka na njihove jednostavnije i sastavne dijelove i elemente, metoda sinteze je postupak istraživanja i objašnjavanja stvarnosti putem sinteze jednostavnih zaključaka u složenije. Metoda komparacije predstavlja usporedbu koja omogućuje da se informacije stave u kontekst u kojem se mogu interpretirati te istaknuti njihove sličnosti i različitosti. Metoda klasifikacije je sistematska i potpuna podjela općeg pojma na posebne, metoda deskripcije je postupak jednostavnog opisivanja procesa i predmeta u prirodi i društvu te njihovih empirijskih potvrđivanja odnosa i veza. Te metoda kompilacije koja predstavlja postupak preuzimanja tuđih rezultata znanstvenoistraživačkog rada, odnosno tuđih opažanja, stavova, zaključaka i spoznaja. Svi podaci su prikupljeni iz sekundarnih izvora podataka koji se odnose na literaturu iz područja poreznih sustava.

1.5. STRUKTURA RADA

Struktura rada podijeljena je u osam dijelova.

U uvodnom dijelu definirani su problem istraživanja, ciljevi rada, korištene metode i sama struktura rada.

U drugom dijelu teorijski se opisuju porezi i porezni sustav. Detaljno se navode načela, ciljevi i učinci poreza te podjela poreza na njegove podvrste.

U trećem dijelu se navode posebni porezi, teorijski se opisuju te se navode njegove vrste koje se detaljno prikazuju.

U četvrtom dijelu se navode značajke posebnih poreza u Republici Hrvatskoj.

Nakon toga se prikazuju promjene koje zahtjeva Europska unija.

U šestom dijelu prikazuje se doprinos posebnih poreza u javne prihode Republike Hrvatske.

Nakon toga navodi se zaključak koji ukratko prikazuje svrhu provedenog rada i spoznaje koje smo stekli provođenjem istog.

U zadnjem dijelu nakon zaključka slijede literatura i popis slika i grafova, u kojima se navode svi materijali korišteni prilikom pisanja rada i popis svih slika i grafova koje se nalaze radu, te na samom kraju sažetak i sažetak na engleskom jeziku.

2. POREZ I POREZNI SUSTAV

2.1. JAVNE FINACIJE I JAVNI PRIHODI

Naziv *financije* latinskog je podrijetla i potječe od riječi *finantio*, koja se odnosila na plaćanje. Današnje značenje riječi *financije* nastalo je mnogo kasnije i potječe iz francuskog jezika, od riječi *finance*, što znači financirati, odnosno prikupljati novac radi obavljanja nekog posla.¹

Da bi razumjeli pojam javnih financija možemo usporediti državu s osobom tj. pojedincem. Da bi ljudi mogli živjeti potrebna su im određena dobra i usluge koja su nužna da bi preživjeli. Tako je ljudima glavni cilj nabavljanje i ispunjavanje tih potreba npr.: hrana, higijena, osobno zdravlje, odjeća, obuća itd. Isto kao i ljudi i država ima određene potrebe koje treba zadovoljiti i za koje treba nabaviti određena sredstva kako bi ih što učinkovitije zadovoljila. Osnovne potrebe države su: sigurnost, granice, obrazovanje, zdravstvena zaštita itd.

Javne financije je teško same po sebi objasniti jer postoji mnoštvo različitih definicija, ali svima zajedničko je da u centar stavljaju državu i načine na koje država djeluje da bi pribavila javne prihode i rasporedila ih za pokrivanje javnih rashoda.

Unutar financijske aktivnosti se razlikuju dva bitna tijeka: prihodni tijek i rashodni tijek tj. javni prihodi i javni rashodi.

Za ostvarivanje brojnih zadataka i mjera koje je država obavezna izvršiti na osnovi ustava, zakona i drugih propisa, potrebni su joj i određeni prihodi. Sredstva kojima država zadovoljava javne (državne) potrebe iz svoje nadležnosti nazivamo javnim (državnim) prihodima.²

Zajedničke karakteristike javnih prihoda su:

- Javni prihodi ubiru se u novcu
- Javni prihodi ubiru se periodično
- Javni prihodi ubiru se iz prihoda i dohotka, a samo iznimno iz imovine
- Javni prihodi služe za podmirivanje državnih javnih potreba³

¹ Jurković P., Javne financije, Masmedia, Zagreb, 2002., str. 14.

² Jelčić B. et al., Financijsko pravo i financijska znanost, Narodne novine, Zagreb, 2008., str. 50.

³Letnić R., Neizravni porezi, Materijali sa predavanja, Split, 2017.

Javni prihodi su onaj financijski tok kojim država i druga javnopravna tijela nameću potrebne novce. Stoga možemo reći da se javnim prihodima rađaju financijski tokovi javnog financiranja. Vrlo su složene građe i sastoje se od:

- Vrsta poreza
- Doprinosi
- Pristojbe
- Carine
- Parafiskalnih prihodi
- Javnih dugovi

Vrlo je malo javnih prihoda dobrovoljne prirode, to znači da ih se vrlo malo ubire temeljem državnog vlasništva, što znači da ih je većina prisilne prirode: država može prisiliti subjekte privatnog sektora da plaćaju prihod. Ovo državno pravo proizlazi iz njezine financijske samostalnosti.⁴

Unutar javnih prihoda se nalaz najvažnija skupna prohoda, FISKALNI PRIHODI. Njima se pokriva najveći dio rashoda suvremenih država i sastoje se od: prihoda, doprinosa, pristojbi i parafiskaliteta.⁵

Novac prikupljen javnim prihodima ide u državni proračun i tim novcem upravlja i raspoređuje ga država.

2.2. POREZNI SUSTAV I POREZI

Velik je broj različitih definicija poreza i teško je naći jednu koja bi odgovarala svakom vremenu, prostoru i stupnju društvenog razvitka. Naime, mjesto i uloga poreza tijekom vremena su se mijenjali. Porezi koji danas čine okosnicu suvremenih poreznih sustava, poput poreza na dohodak, dobit ili PDV, razvili su se tek u 20. st., dok su, primjerice, carine, glavarine i trošarine postojale još u vrijeme starih Grka i Egipćana.⁶

Ne postoji jedinstveno tumačenje poreza već se porezi definiraju kao niz njegovih glavnih karakteristika.

- Porezi su prisilno davanje
- Porezi su davanje bez direktne protučinidbe
- Porezi su općenito davanje

⁴ Nikolić N., Počela javnog financiranja, Sveučilište u Splitu, Split, 1999., str. 18.

⁵ Letnić R., op cit.

⁶ Šimurina N. et al., Javne financije u Hrvatskoj, Ekonomski fakultet Zagreb, Zagreb, 2012., str. 88.

- Porezi su davanja fizičkih ili pravnih osoba iz viška proizvoda
- Porezi se redovito plaćaju u novcu
- Novci koji se prikupe porezima pune proračun a rjeđe fondove
- Porezi uvijek znače oduzimanje te mu se obveznici opiru⁷

Porezi su dio imovine i dohotka koje država ubire za svoje potrebe od fizičkih ili pravnih osoba, bez neposredne protučinidbe.

U suvremenim državama porezi su najvažniji izvor državnih prihoda, a od ostalih vrsta državnih prihoda razlikuju se po tom što se prikupljaju na osnovi prisile i što nisu protunaknada za neku državnu uslugu. Nameću ih administrativne jedinice (država, lokalne vlasti), a ponekad i Crkva, radi pribavljanja sredstava za podmirivanje javnih potreba, primjerice za plaćanje vojske i policije, financiranje obrazovnoga sustava, izgradnju cesta i vodovoda te isplatu mirovina ili pomoći za nezaposlene i siromašne.⁸

U novije vrijeme moderne i suvremene države primjenjuju sve više poreza. Porezni sustavi su različiti od zemlje do zemlje, ali postoji nekolicina poreznih oblika koji imaju presudnu ulogu u svim modernim poreznim sustavima. To su: porez na dohodak, porez na dobit, porez na plaće, porez na imovinu te porez na promet i trošarine. Porezni sustav je ukupnost svih poreznih oblika jedne zemlje koji sadrži zakonsku regulativu, mjere i instrumente za provođenje i praćenje izvršenja zakona. Porezni sustav je samo dio fiskalnog sustava koji je širi pojam jer u sebi osim poreznog sustava sadrži i sustav javnih rashoda, državnog proračuna i socijalne skrbi.⁹

Porezni sustav suvremenih država više nalikuje poreznom labirintu, u kojem se zainteresirani teško snalaze – posebno porezni obveznici, nego jednoj cjelini skladno povezanih dijelova.¹⁰

Da bi se svi ti porezi unutar poreznog sustava mogli kontrolirati uvode se neka osnovna načela kojih se porezni sustav mora pridržavati kao što su: pravednost i smanjenje poreznog opterećenja.

2.2.1. PODJELA POREZA

Porezni sustav suvremene države čini nekoliko desetaka poreznih oblika. Međutim u pojedinim državama njihov je broj (daleko) veći nego u drugima. Tako se primjerice u

⁷ Letnić R., Oporezivanje dobiti, Materijali s predavanja, Split, 2017.

⁸ <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=49530>, Porezi, 14.05.2018.

⁹ Letnić R., op cit.

¹⁰ Jelčić B., op cit., str. 264.

Danskoj ubire više od 40 pojedinačnih poreza na promet (akciza), dok ih u Norveškoj ima petnaestak. I sa stajališta teorije i sa stajališta prakse, prije kao i danas, sve poreze nastoji se grupirati prema nekim zajedničkim karakteristikama kako bi se olakšalo izučavanje prednosti i nedostataka pojedinih vrsta poreza, kao i njihovo uspoređivanje. Kriteriji podjele poreza moraju biti jasno utvrđeni kako ne bi došlo do nedoumice o tome u koju grupu poreza treba uvrstiti neki porezni oblik, odnosno na koje se sve porezne oblike odnose rezultati dobiveni izučavanjem pojedinog poreza.¹¹

Brojne porezne oblike koje susrećemo u suvremenim poreznim sustavima, odnosno koji su se primjenjivali nekada ili koji tek mogu naći praktičnu primjenu, možemo klasificirati (grupirati, podijeliti) prema različitim kriterijima. Najpoznatija je podjela poreza na:

- Neposredne (izravne, direktne) i posredne (neizravne, indirektne)
- Subjektne (osobne) i objektne (realne)
- Sintetičke i analitičke
- Opće i namjenske
- Katastarske i tarifne
- Pretpostavljene i faktične (činjenične)
- Po vrijednosti i specifične
- Fundirane i nefundirane
- Redovne i izvanredne
- Reparticijske i kvotne
- Osnovne i dopunske
- Središnjih i lokalnih tijela¹²

Najčešća podjela poreza je ona na neposredne i posredne jer kao kriterij za uvrštavanje poreza među posredne i neposredne jest mogućnost prevaljivanja obveze plaćanja duga.

Mnogi su poznati stariji teoretičari kao kriterij podjele poreza na posredne i neposredne uzimali prevaljivost. Oni su među neposredne poreze uvrstili sve one koje se direktno (izravno) naplaćuju od osoba koje su zakonom utvrđene kao porezni obveznici. Po njima su posredni porezi oni koji ne terete poreznog obveznika (koje trajno snosi porezni obveznik iz svoje ekonomske snage), nego terete osobu na koju je porezni teret prevaljen. Drugim riječima, prema tim teoretičarima posredni su oni porezi koje se prevaljuju, dok su neposredni porezi oni kod kojih prevaljivanje nije moguće. Kriterij podjele poreza na posredne i

¹¹ Jelčić B., op cit., str. 102.

¹² Jelčić B., op cit., str. 103.

neposredne koji polazi od prevaljivosti porez zaslužuje veliku pozornost, jer je prevaljivost poreza zacijelo jedan od središnjih problema financijske znanosti, a posebno znanost o porezima. Pri izučavanju prevaljivanja poreza suočeni smo s mnogim problemima, ali i pored teškoća koje su prisutne pri kvantifikaciji efekta oporezivanja, danas j opće usvojeno shvaćanje da se pod određenim uvjetima mogu prevaliti svi porezi. Dakle, jedan te isti porez čas se javlja kao posredan, a čas kao neposredan – ovisno o tome je li došlo do prevaljivanja ili ne.¹³

Dakle, neposredni porezi (direktni ili izravni) su oni porezi koje porezni obveznik ne može prevaliti i sam ih neposredno plaća. Fizičke i pravne osobe ih plaćaju zato što obavljaju djelatnost i ostvaruju prihode. U neposredne poreze spadaju: Porez na dohodak, Porez na dobit, Porez na imovinu, Porez na nasljedstva i darove itd.

Posredni porezi (indirektni ili neizravni) su porezi koje porezni obveznik može prevaliti na drugog tj. na krajnog korisnika. Unutar ove skupine spadaju PDV, Porez na promet proizvoda i usluga i Trošarine ili Akcize.

Neizravne poreze ne snosi onaj tko ih uplaćuje u državni proračun, već ih najčešće prevaljuje na druge. Porezni obveznici neizravnih poreza kroz cijenu svojih dobara i usluga prevaljuju teret tih poreza na krajnjeg potrošača, tj. na građane. Prevaljivanje poreza ? To pitanje se na prvi pogled čini suvišnim jer svatko misli da kada porez plati taj porez konačno i snosi. No ne mora uvijek biti tako. Obilježje nekih poreza jest da se oni mogu prevaliti na drugu osobu. Evo primjera: uvođenje poreza na krznene kapute plaćaju uglavnom bogati jer su oni pretežni kupci takvih kaputa. No kada se poveća porez na krznene kapute, oni se možda neće odlučiti za kupnju jer im kaput zbog poreza ipak postaje preskup. Tada će pasti prodaja krznenih kaputa, a vlasnik krznarske radionice morat će smanjiti svoje troškove, u sklopu čega vjerojatno i plaće svojih radnika. Time povećani porez na krznene kapute nisu u konačnici platili bogati, već ga je u obliku nižih plaća krznar prevalio na svoje radnike.¹⁴

¹³ Jelčić B., op cit., str. 105.

¹⁴ http://www.ijf.hr/porezni_vodic/05-05/porezi.pdf, Porezi, 04.06.2018.

3. POSEBNI POREZI

3.1. POJAM I DEFINIRANJE POSEBNIH POREZA, TROŠARINA ILI AKCIZA

Raspolaganje dohotkom, tj. trošenje ostvarena dohotka u suvremenim državama najčešće podliježe oporezivanju na sljedeća dva načina: putem općeg poreza na promet i putem trošarina. Opći porez na promet jest porezni oblik kojim se terete svi proizvodi i usluge (uz manji broj iznimaka, tekstovno navedenih u relevantnom zakonu) koji se nude na tržištu. U suvremenom svijetu kao oblik općeg poreza na promet najčešće se primjenjuje porez na dodanu vrijednost ili svefazni-neto porez na promet. Nasuprot takvom općem oporezivanju prometa stoje trošarine. Trošarina (pojedinačni ili posebni ili selektivni porez na promet, akciza) jest porezni oblik čija je zadaća porezno teretiti samo određeni proizvod (ili rjeđe uslugu) koja se nudi na tržištu. Prema tome, trošarina je porezni oblik kojim se oporezuje promet samo jednog ili nekolicine istovrsnih proizvoda.¹⁵

S porezno-tehničkog stajališta postoje tri načina utvrđivanja trošarinske obaveze:

- Da se trošarina plaća u apsolutnom iznosu po jedinici mjere (jedinični porez)
- Da se trošarina plaća u postotku od vrijednosti kupljene robe (porez po vrijednosti)
- Da se pri utvrđivanju trošarinske obaveze istovremeno primjenjuje i jediničan porez i porez po vrijednosti¹⁶

Teško je reći koji je oblik utvrđivanja porezne osnovice najbolji. Odgovor na to pitanje ovisi o vrsti trošarinskog predmeta i pojedinostima primjene pojedinog načina utvrđivanja trošarinske obaveze. Ipak najčešći je oblik oporezivanja trošarinom slučaj kada se trošarina plaća kao jedinični porez, što znači u apsolutnom iznosu po jedinici mjere.¹⁷

Danas u gotovo svim suvremenim poreznim sustavima postoje posebni porezi ili trošarine.

Proizvode koji se oporezuju trošarinama možemo svrstati u tri osnovne skupine, a one se proširuju nizom drugih proizvoda i znatno se razlikuju od države do države:

- Alkohol
- Energenti
- Duhan

¹⁵ Mijatović N., *Oporezivanje prometa*, Monografije pravnog fakulteta u Zagrebu, Zagreb, 2005., str. 143.

¹⁶ Letnić R., *op cit.*,

¹⁷ Mijatović N., *op cit.*, str. 144,

Broj uvedenih trošarina kreće se od samo nekoliko proizvoda pa do podugačke liste s više od dvadeset različitih proizvoda: kava, sladoled, televizora i videoaparata, kućanskih aparata, šibica, upaljača, lososa, šećera, čaja, kozmetičkih proizvoda, električnih žarulja, insekticida, herbicida pa do igračih karata, banana, kakaa i maslinova ulja. Porez se obračunava u apsolutnom iznosu po jedinici mjere proizvoda (kilogramu, litri, komadu i sl.) ili u određenom postotku prodajne cijene.¹⁸

3.2. RAZVOJ POSEBNIH POREZA

Posebni ili pojedinačni porez na promet (trošarine, akcize) smatraju se jednim od najstarijih poreza. Oporezivanje prometa pojedinačnim porezima na promet susrećemo još u antičkim državama Bliskog i Dalekog istoka, te u Ateni i Rimu. No, o razlozima uvođenja trošarina, rezultatima njihove primjene, kao i osnovnim elementima poreza na promet onog vremena postoji vrlo malo informacija. Po mišljenju Grabowera, „osnovni razlog da je porez na promet ostao nezapažen od strane grčkih kao i drugih pisaca, odnosno da ovom poreznom obliku financijska literatura nije posvetila odgovarajuću pažnju, treba tražiti u jednoj od karakteristika poreza na promet, naime u činjenici da porezno opterećenje pri ovom porezu nije – u pravilu – vidljivo za razliku od primjene mnogih drugih poreznih oblika“.¹⁹

U srednjem vijeku dolazi do šire primjene trošarina. Puni zamah njihove primjene događa se na prijelazu 16. na 17. stoljeća. Njihovom primjenom bio je obuhvaćen promet pojedinih u to doba traženih proizvoda (npr. voska, soli, žita, alkohola, kave, krzna, kože, tekstila, duhana, šećera, mesa). Kao porezna osnovica prilikom utvrđivanja trošarinske obveze služila je ili prodajna cijena proizvoda ili neka mjerna jedinica karakteristična za predmet oporezivanja.²⁰

Tom zamahu naročito je doprinosila činjenica što vladari prilikom uvođenja trošarina nisu trebali tražiti suglasnost staleških skupina. Drugi važan razlog koji je utjecao na porast financijske važnosti od pojedinačnih poreza svakako su povećane potrebe države za sredstvima koje su izazvane vođenjem ratova, izgradnjom ratnih utvrda, te povećanjem državnog aparata.²¹

Sam naziv *akciza* potječe iz 16. stoljeća, kada su u Nizozemskoj posebnim porezom koji se nazivao *excijzen* oporezivani pivo, šećer, sol i alkoholna pića, a pretpostavlja se da riječ

¹⁸ Institut za javne financije, Javne financije u Hrvatskoj, 2007., str. 37.

¹⁹ Šimović J. i Šimović H., Fiskalni sustav i fiskalna politika Europske unije, Monografije pravnog fakulteta u Zagrebu, Zagreb, 2006., str. 197.

²⁰ Mijatović N., op cit., str. 144.

²¹ Šimović J., op cit., str. 197.

potječe od starofrancuske riječi *assise* (sjednica, odluka, ugovor, namirenje računa ili duga, oporezivanje). Primjer Nizozemske ubrzo slijede Njemačka i Engleska te ostale europske zemlje.²²

Među velikim zagovornicima uvođenja i korištenja trošarina svakako treba spomenuti William Petty-a i Christiana Teuzel-a. William Petty u svojoj raspravi „*Treaties of Taxes and Contributions*“ iz 1662. godine zagovara širu primjenu trošarina ističući prednosti njegovog ubiranja. A Christian Teuzel u svom djelu „*Entdeckte Goldbeuge in der Akzise*“ ističe glavne prednosti pojedinačnih poreza na promet pred neposrednim porezima. Te prednosti su njihova dobrovoljnost, njihova nevidljivost, njihova velika izdašnost te njihov doprinos poticanju štednje. Protivnici trošarina su smatrali da je nepravedno sve proizvode u prometu isto oporezivati, nego bi trebalo proizvode široke potrošnje blaže oporezivati radi zaštite interesa siromašnih slojeva pučanstva, dok bi luksuzne proizvode trebalo oporezivati s višim poreznim stopama.²³

Iako danas poprijeko gledaju na trošarine tvrdeći da one samo pojačavaju porezni teret siromašnijih slojeva, trošarine su u vremenu apsolutizma bile upravo suprotno. One su, naime, omogućavale ravnomjerno oporezivanje sviju, bez ikakvih iznimki i poreznih oslobođenja. Štoviše, upravo u tome, zahvaljujući trošarinama zaobilaženju neplaćanja poreza od strane privilegiranih slojeva stanovništva, leži opravdanje stava da je trošarine moguće promatrati kao preteču porazu na dohodak.²⁴

3.3. OSNOVNA OBILJEŽJA POSEBNIH POREZA NA PROMET

Posebne poreze na promet (akcize, trošarine) karakteriziraju sljedeća obilježja:

- Obaveza plaćanja posebnih poreza primjenjuje se na točno određeni krug proizvoda,
- Fiskalna izdašnost,
- Istodobna primjena posebnog poreza na promet i općeg poreza na promet,
- Stabilnost prihoda,
- Jeftinoća ubiranja prihoda,
- Ugodnost plaćanja
- Prevaljivost

²² Institut za javne financije, op cit., str. 37.

²³ Šimović J., op cit., str. 198.

²⁴ Mijatović N., op cit., str. 147.

Obilježje je trošarina da se odnose na točno određene, pojedinačne predmete. Time se razlikuju od općeg poreza na promet koji, praktički, obuhvaća sve potrošne proizvode. Posebnim porezom na promet oporezuje se promet jednog proizvoda ili skupine istovrsnih proizvoda.²⁵

Ovisno o broju proizvoda koju su predmetom oporezivanja posebnim porezima na promet, moguće je razlikovati sljedeće sustave posebnih poreza:

- Ograničeni sustav posebnih poreza na promet (obuhvaća do 15 proizvoda)
- Srednji sustav posebnih poreza na promet (obuhvaća od 15 do 30 proizvoda)
- Prošireni sustav posebnih poreza na promet (obuhvaća više od 30 proizvoda)²⁶

Fiskalna izdašnost, obvezi plaćanja trošarina podliježu proizvodi koje upotrebljava velik broj ljudi i koji im uglavnom služe za postizanje određene kvalitete življenja. Istodobna primjena trošarina i općeg poreza na promet. Najveći broj država koji primjenjuju trošarine primjenjuju ih zajedno s primjenom općeg poreza na promet. Odnosno, jedan te isti predmet objekt je oporezivanja istovremeno i općim porezom na promet i trošarinom. Stabilnost prihoda, trošarinski predmeti jesu predmeti široke potrošnje te se potrošači nerado odlučuju na odricanje od njihove upotrebe. Jeftinoća ubiranja prihoda, troškovi razreza, naplate i kontrole porezne discipline u odnosu prema ubranim sredstvima relativno su neznatni. Ugodnost plaćanja. proizlazi iz činjenice da potrošači kupujući trošarinske predmete često nisu niti svjesni da plaćajući njihovu cijenu plaćaju i trošarinu koja je sadržana u toj cijeni. Prevaljivost ili drugim riječima, osoba poreznog obveznika razlikuje se od osobe koja u stvarnosti snosi porezni teret.²⁷

3.4. RAZLOZI UVOĐENJA POSEBNIH POREZA NA PROMET

Kao i u slučaju uvođenja svakog poreza, tako i u slučaju uvođenja posebnih poreza na promet porezna vlast mora imati razloge zbog kojih se odlučuje za uvođenje nekog poreza u porezni sustav.

U slučaju posebnih poreza na promet razloge njihovog uvođenja najbolje je okvirno predvidjeti na:

- Fiskalne razloge
- Nefiskalne razloge

²⁵ Šimović J., op cit., str. 199.

²⁶ Šimović J., op cit., str. 200.

²⁷ Mijatović N., op cit., str. 148.

3.4.1. FISKALNI RAZLOZI UVOĐENJA POSEBNIH POREZA NA PROMET

Uz opći porez na promet, te uz porez na dohodak i porez na dobit, posebni porezi na promet su porezni oblici kojima suvremena država ostvaruje svoje ciljeve, osiguravanje izdašnih i stabilnih prihoda. Uvođenjem općeg poreza na promet u porezni sustav, najprije u Njemačkoj 1916. godine, a kasnije i u drugim zemljama, dolazi i do značajnog pomaka u strukturi posebnih poreza na promet što je na drugoj strani značajno utjecalo i na njihovu fiskalnu izdašnost. Danas se po svojoj izdašnosti ističu tri posebna poreza na promet koji u najvećem broju zemalja čine i preko 90% trošarinskog prihoda. To su posebni porez na naftne derivate, duhan i duhanske preradevine, te alkohol.²⁸

3.4.2. NEFISKALNI RAZLOZI UVOĐENJA POSEBNIH POREZA NA PROMET

Danas se u pravilu navode mnogobrojni nefiskalni razlozi kojima suvremene države nastoje opravdati uvođenje posebnih poreza na promet kako bi time dobili naklonost javnosti i biračkog tijela za njihovo uvođenje u porezni sustav. Kod toga se u pravilu fiskalni razlozi ne ističu i oni se u pravilu drže u drugom planu.

Kao najvažniji nefiskalni razlozi uvođenja posebnih poreza na promet obično se ističu:

- Socijalni razlozi
- Zdravstveni razlozi
- Ekološki razlozi
- Ekonomski razlozi
- Razlozi zbog načela korisnosti
- Razlozi zbog poskupljenja uvoznih proizvoda
- Ostali razlozi

Uvođenje posebnih poreza na promet zbog socijalnih razloga opravdava se načelom porezne pravednosti. U suvremenim je državama proklamirano porezno načelo prema kojem svatko treba sudjelovati u financiranju javnih potreba sukladno svojim ekonomskim mogućnostima. Pod time se podrazumijeva da građani s manjom ekonomskom snagom u pravilu ne kupuju proizvode koji su predmetom oporezivanja, nego građani čija je ekonomska snaga veća. Zdravstveni razlozi, odnosno očuvanje zdravlja obično se veže uz prekomjernu potrošnju nekih proizvoda što štetno djeluje na zdravlje ljudi. To se prije svega odnosi na potrošnju

²⁸ Šimović J., op cit., str. 201.

duhana, odnosno duhanskih proizvoda, te alkohola. Uvođenjem posebnih poreza na promet ovih proizvoda nastoji se smanjiti njihova potrošnja jer se pretpostavlja da se ljudi lakše odlučuju na potrošnju ovih proizvoda uz niže cijene. Ekološki razlozi postaju danas sve važnijim čimbenikom uvođenja posebnih poreza. Obvezi plaćanja trošarina u pravilu podliježu proizvodi čija upotreba negativno utječe na prirodni okoliš, te zadire u ograničene prirodne i neobnovljive izvore energije. To se prije svega odnosi na potrošnju nafte i naftnih derivata, te prirodnog plina. Upravo zbog ove činjenice, kada se radi o posebnim porezima na energiju oni su motivirani iz dva jednako važna razloga: da se putem trošarina na energiju s jedne strane poskupe proizvodi čija potrošnja negativno utječe na prirodni okoliš, i da se putem viših cijena energije utječe na racionalniju potrošnju njenih ograničenih resursa. Kao važan ekonomski razlog uvođenja trošarina obično se navodi da se želi smanjiti potrošnja za tim proizvodima na domaćem tržištu. Time se također stvara prostor za povećanje izvoza što se onda pozitivno odražava na položaj nacionalnog gospodarstva u međunarodnim trgovinskim odnosima. Ako se trošarine uvedu na uvezene proizvode, one opet dovode do njihovog poskupljenja, te samim time do potrošnje za tim proizvodima, što će dovest do smanjenja uvoza i odljeva depozitnih sredstava u inozemstvo. Načelo korisnosti kao razlog uvođenja posebnih poreza na promet obično se povezuje s posebnim oporezivanjem naftnih derivata. Naime, tu se polazi od činjenice da netko tko više koristi motorno vozilo, te time ostvaruje i određene izravne ili neizravne korisnosti, tada je ispravno da putem posebnog poreza na naftne derivate plati i veći iznos trošarina kao naknadu za materijalnu korist koju je on ostvario jednim dijelom i uz pomoć naftnih derivata.²⁹

Iako je iz ovdje navedenih i drugih razloga vidljivo da su brojni čimbenici koji utječu na uvođenje trošarina u porezni sustav neke države, praksa je pokazala da današnje države posežu za uvođenjem trošarina u prvom redu, ma kako god i na koji god način one opravdale njihovo uvođenje, iz razloga fiskalne naravi – podmiriti neutaživu glad države za novčanim sredstvima. Trošarine osiguravaju državi izdašne porezne prihode, a pritom imaju relativno niske administrativne troškove ubiranja. No, isto tako postoje trošarine, koje zbog opsega prometa koji podliježe oporezivanju, predstavljaju izrazito izdašan porezni prihod i kao takve se svrstavaju u sam vrh ljestvice trošarina i uopće poreza s obzirom na njihove prihode.³⁰

²⁹ Šimović J., op cit., str. 204.

³⁰ Mijatović N., op cit., str. 153.

3.5. CILJEVI I UČINCI PRIMJENE TROŠARINA

Posebnim porezom na promet oporezuje se promet jednog proizvoda ili skupine istovrsnih proizvoda. Razlozi kojima se opravdava i kojima se brani zadržavanje trošarina u poreznim sustavima su brojni. Najznačajniji su:

- Uspostavljanje što neposrednije veze između iznosa plaćenog poreza i koristi koju porezni obveznik ima od trošenja oporezivanjem ubranih sredstava (npr. oporezivanje prometa benzina i korištenja javnoprometnih površina),
- Nastojanje da se potrošači odvrate (obeshrabre) od korištenja nekih proizvoda koji su štetni za zdravlje ljudi, odnosno da se i politikom oporezivanja utječe na smanjenje potrošnje tih proizvoda (npr. oporezivanje cigareta, žestokih pića),
- Penalizacija potrošača nekih proizvoda zbog mogućih negativnih posljedica za pojedinca i društvo u cjelini (npr. konzumiranje alkoholnih pića i s tim povezane štete prouzročene u pijanom stanju, kao što su materijalne štete, troškovi bolničkog liječenja i dr.),
- Destimuliranje nekih ponašanja odnosno stjecanja štetnih navika koje se društveno ocjenjuju nepoželjnima (npr. kockanje i time povezano oporezivanje aparata za igre na sreću, igračkih karata i sl.),
- Oporezivanje prometa nekih proizvoda kako bi se utjecalo na smanjenje zagađivanja čovjekova okoliša (razni insekticidi, herbicida, pesticida i drugih sličnih preparata i proizvoda, potrošnja ili primjena kojih pridonosi onečišćenju zemlje, zraka, vode),
- Ostvarenje nekih redistribucijskih učinaka oporezivanja, kako bi se korigirali neki socijalno nepovoljni učinci koje se očituju pri primjeni drugih poreza (npr. oporezivanje luksuznih proizvoda kao što su krzno, parfemi, zlatni nakit, drago kamenje),
- Osiguranje sredstava potrebnih za financiranje javnih rashoda – posebno financiranje rashoda lokalnih jedinica.³¹

Budući da posebni porezi na promet opterećuju ograničeni broj proizvoda, posljedica njihove primjene je iskrivljenje odnosno izobličavanje ponude i potražnje. Ako su trošarine uvedene iz opravdanih razloga, npr. zdravstvenih razloga ili pak uspostava korelacije između iznosa plaćenog poreza i koristi koju nositelj njegova tereta ima od upotrebe poreznog objekta, takvo se izobličanje ne može izvrnuti kritici. S druge strane u uvjetima otvorenog

³¹ Jelčić Ba., Porezi opći dio, Visoka poslovna škola Libertas, Zagreb, 2011., str. 238.

gospodarstva pojedine države mogu nižim poreznim opterećenjem nekih proizvoda trošarinama iskoristiti za privlačenje konzumenata iz država s višim poreznim opterećenjem, te time ostvariti financijsku korist. Na taj način trošarinama se štiti domaće tržište odnosno domaću proizvodnju i konkurentska sposobnost domaće robe jer se njima može efikasno parirati cijenama istih ili istovrsnih proizvoda u susjednim zemljama.³²

³² Jelčić Ba., op cit., str. 238.

4. POSEBNI POREZI U RH

4.1. RAZVOJ POSEBNIH POREZA U RH

U Hrvatskoj su trošarine kao poseban oblik poreza na promet uvedene u sklopu sveobuhvatne porezne reforme koja je započela 1993. godine donošenjem Zakona o porezu na dohodak i Zakona o porezu na dobit. Tako je 1993. godine prvo u hrvatski porezni sustav uvedena trošarina na kavu, a sredinom 1994. uvedene su i trošarine na ostalih šest proizvoda: naftne derivate, duhanske prerađevine, pivo, alkohol, bezalkoholna pića i automobile. Naknadno su trošarine proširene i na ostala motorna vozila, plovila i zrakoplove, te su izjednačene trošarine na domaće i uvozne proizvode. Krajem 1999. godine uvedena je i trošarina na luksuzne proizvode u koje se ubrajaju nakit, satovi, odjeća i obuća od kože reptila, oružje, te krzna, ali ova trošarina se ne primjenjuje od 1. siječnja 2013. godine kada se zbog toga što su prihodi od luksuznih proizvoda bili zanemarivi donio Zakon o prestanku važenja Zakona o posebnim porezima na luksuzne proizvode. Iako su stope trošarina u početku bile različite za domaće i uvozne proizvode, one se danas ubiru po jednakim stopama kod domaćih proizvođača i kod uvoznika. Trošarinama se prosječno prikuplja oko 15% ukupnih poreznih prihoda hrvatskog državnog proračuna.³³

4.2. POSEBNI POREZI U RH

Prihod od trošarina u ukupnim prihodima državnog proračuna Republike Hrvatske po izdašnosti zauzima mjesto odmah iza PDV-a, što ih čini iznimno važnim djelom poreznog sustava.

Trošarinski sustav oporezivanja alkohola i alkoholnih pića, duhanskih prerađevina, energenata i električne energije uređuje se Zakonom o trošarinama (NN 22/13, 32/13, 81/13, 100/15, 120/15, 115/16), u daljnjem tekstu Zakon, koji je na snazi od 01.01.2017.

Sukladno članku 1. Zakona predmeti oporezivanja trošarinama su:

- trošarinski proizvodi koju se proizvedeni (proizvodnja uključuje i crpljenje iz tla gdje je to moguće primijeniti) u Republici Hrvatskoj,
- trošarinski proizvodi uneseni iz druge države članice Europske unije u Republiku Hrvatsku

³³ <http://www.ijf.hr/pojmovnik/trosarine.htm>, Trošarine, 16.05.2018.

- trošarinski proizvodi uvezeni u Europsku uniju.

Obveznikom plaćanja trošarina prema članku 21. Zakona smatra se osoba koja je u obvezi plaćanja trošarine, i to:

1. Ovlašteni držatelj trošarinskog skladišta, registrirani primatelj, bilo koja osoba koja otpušta trošarinske proizvode ili osoba za čiji se račun otpuštaju trošarinski proizvodi iz sustava odgode plaćanja trošarine,
2. Uvoznik trošarinskih proizvoda,
3. Proizvođač trošarinskih proizvoda izvan sustava odgode,
4. Primatelj trošarinskih proizvoda već puštenih u potrošnju u drugoj državi članici, a koje drži u komercijalne svrhe na teritoriju Republike Hrvatske radi isporuke ili radi potrošnje. Obveznik plaćanja trošarine je osoba koja isporučuje ili drži trošarinske proizvode radi isporuke,
5. Prodavatelj iz druge države članice, odnosno njegov porezni zastupnik kod prodaje na daljinu ili primatelj trošarinskih proizvoda u Republici Hrvatskoj ako prodavatelj prije otpreme proizvoda nije nadležnom tijelu prijavio i podnio instrument osiguranja plaćanja trošarine sukladno odredbama ovog Zakona.

Ako je više osoba odgovorno za plaćanje trošarine, za plaćanje odgovaraju solidarno.

Držanjem u komercijalne svrhe smatra se draženje trošarinskih proizvoda od strane osobe koja nije fizička osoba pojedinac ili od strane fizičke osobe pojedinca koja ih ne drži za vlastitu upotrebu niti ju prevozi sama.

Obveza obračunavanja trošarine prema članku 22. Zakona nastaje puštanjem trošarinskog proizvoda u potrošnju na teritoriju Republike Hrvatske, i to:

1. U trenutku otpuštanja trošarinskog proizvoda iz sustava odgode plaćanja trošarine, što podrazumijeva potrošnju trošarinskih proizvoda za vlastite potrebe unutar trošarinskog skladišta, kada registrirani primatelj primi trošarinske proizvode u sustavu odgode plaćanja trošarine, otpremu trošarinskih proizvoda iz trošarinskih skladišta osobi koja nije ovlaštena primiti trošarinske proizvode u sustavu odgode, zaprimanje trošarinskih proizvoda u mjesto direktne isporuke te u slučaju prekida kretanja,
2. U trenutku proizvodnje gotovih trošarinskih proizvoda izvan sustava odgode, izuzev kod duhanskih prerađevina i energenata,
3. Držanjem trošarinskih proizvoda izvan sustava odgode plaćanja trošarine za koje trošarina nije obračunata i plaćena sukladno odredbama ovog Zakona,

4. Kada se utvrdi gubitak ili manjak trošarinskih proizvoda koji se dogodio na teritoriju Republike Hrvatske ili koji je otkriven na teritoriju Republike Hrvatske, a za koji nije moguće utvrditi gdje se dogodio,
 - Neće se smatrati puštanjem u potrošnju potpuno uništenje ili nepovratni gubitak trošarinskih proizvoda nastao za vrijeme odgode plaćanja trošarine za koji se dokaže da se može pripisati nepredviđenim slučajevima ili višoj sili, ili gubitak koji je potvrđen od strane nadležnog tijela države članice.
 - Gubici ili manjkovi nastali unutar Europske unije za vrijeme kretanja trošarinskog proizvoda utvrđuju se u skladu s pravilima države članice u kojoj se dogodio gubitak ili, ako se to ne može utvrditi, u državi članici kojoj je otkriven
5. U trenutku isporuke duhanskih prerađevina iz trošarinskog skladišta drugom ovlaštenom držatelju trošarinskog skladišta na teritoriju Republike Hrvatske, osim ovlaštenom držatelju trošarinskog skladišta koji vrši prodaju u izdvojenim prodajnim mjestima trošarinskog skladišta u zračnim lukama putnicima koji putuju u drugu državu članicu, u treću državu ili treći teritorij te ako se nadovezuje daljnji postupak u sustavu odgode plaćanja trošarine opremom u drugu državu članicu, odnosno do mjesta na kojem duhanske prerađevine napuštaju teritorij Europske unije,
6. Na dan prestanka važenja odobrenja koje je izdao nadležni carinski ured za poslovanje s trošarinskim proizvodima.

Smatra se da uneseni trošarinski proizvodi nisu namijenjeni za komercijalne svrhe ako njihove količine ne prelaze:

- 800 komada cigareta,
- 400 komada cigarilosa,
- 200 komada cigara,
- 1,0 kilograma duhana za pušenje,
- 10 litara jakog alkoholnih pića,
- 20 litara među proizvoda,
- 90 litara vina, uključujući najviše 60 litara pjenušavog vina,
- 110 litara piva.³⁴

³⁴ Zakon o trošarinama (NN 22/13, 32/13, 81/13, 100/15, 120/15, 115/16) , članak 21. i 22., <https://www.zakon.hr/z/545/Zakon-o-tro%C5%A1arinama>,16.05.2018.

4.3. VRSTE POSEBNIH POREZA U RH

Broj trošarina u Hrvatskoj danas znatno je manji nego u većini zemalja EU-a. Danas je uvedeno šest trošarina:

1. Na alkohol i alkoholna pića,
2. Na duhan i duhanske preradevine,
3. Na energente i duhanske preradevine,
4. Na kavu i bezalkoholna pića,
5. Na osobne automobile te ostala motorna vozila,
6. Na premije osiguranja od automobilske odgovornosti.

Trošarine u Hrvatskoj plaćaju proizvođači i uvoznici te oni koji nabavljaju ili primaju te proizvode iz inozemstva, osim onih koji su prema carinskim propisima oslobođeni takvog plaćanja. Treba naglasiti kako je iznimka posebni porez na promet rabljenih automobila, koji nije trošarina nego porez na promet, a plaćaju ga kupci tih automobila.³⁵

4.3.1. ALKOHOL I ALKOHOLNA PIĆA

Alkoholom i alkoholnim pićima smatraju se pivo, vino, ostala pića dobivena vrenjem osim piva i vina, među proizvodi te etilni alkohol.

Volumni udio stvarnog alkohola je volumni postotak alkohola mjereno pri temperaturi od 20 Celzijevih stupnjeva, a označava se oznakom %vol.

Pivom se smatra:

- Svaki proizvod s volumnim udjelom stvarnog alkohola većim od 0,5% vol.
- Svaki proizvod koji je mješavina piva i bezalkoholnih pića s volumnim udjelom stvarnog alkohola većim od 0,5% vol.

Vina dijelimo na mirna i pjenušava vina. Mirna vina su svi proizvodi :

- S volumnim udjelom stvarnog alkohola većim od 1,2% vol., ali ne većim od 15% vol., pod uvjetom da je sav alkohol sadržan u gotovom proizvodu nastao vrenjem,
- S volumnim udjelom stvarnog alkohola većim od 15% vol., ali ne većim od 18% vol., pod uvjetom da su proizvodi bez ikakvog obogaćivanja i da je sav alkohol sadržan u gotovim proizvodu nastao vrenjem.

Pjenušava vina su svi proizvodi koji:

³⁵ Kuliš D., Plaćamo li europske trošarine., Institut za javne financije, Zagreb, 2005., str. 11.

- Su punjeni u boce s posebnim čepom u obliku gljive, pričvršćen na poseban način ili koji imaju zbog otopljenog ugljičnog dioksida povišen tlak od tri ili više bara,
- Imaju volumni udio stvarnog alkohola već od 1,2% vol., ali ne veći od 15% vol., pod uvjetom da je sav alkohol sadržan u gotovom proizvodu nastao vrenjem.

Ostala pića dobivena vrenjem osim piva i vina smatraju se ostala mirna pića dobivena vrenjem i ostala pjenušava vina dobivena vrenjem.

Ostala mirna pića dobivena vrenjem su pića:

- S volumnim udjelom stvarnog alkohola većim od 1,2% vol., ali ne većim od 10% vol.,
- S volumnim udjelom stvarnog alkohola većim od 10% vol., ali ne većim od 15% vol., pod uvjetom da je sav alkohol sadržan u gotovom proizvodu nastao vrenjem.

A ostala pjenušava pića koja se dobivaju vrenjem su pića koja su:

- Punjena u boce s posebnim čepom u obliku gljive, pričvršćen na poseban način ili koji imaju zbog otopljenog ugljičnog dioksida povišen tlak od tri ili više bara,
- S volumnim udjelom stvarnog alkohola većim od 13% vol., ali ne većim od 15% vol., pod uvjetom da je sav alkohol sadržan u gotovom proizvodu nastao vrenjem.

Pod među proizvodima se smatraju svi proizvodi s volumnim udjelom stvarnog alkohola većim od 1,2 % vol., ali ne većim od 22% vol.

Dok se pod etilni alkohol podrazumijevaju:

- Svi proizvodi s volumnim udjelom alkohola većim od 1,2% vol., neovisno o tome jesu li ti proizvodi sastavni dio nekog proizvoda razvrstano u drugo poglavlje Kombinirane nomenklature,
- Proizvodi s volumnim udjelom alkohola većim od 22% vol.,
- Proizvodi koji sadrže alkohol za piće bez obzira da li je u otopini ili ne.³⁶

Trošarinska osnovica :

Trošarinska osnovica na pivo je 1% volumnog udjela stvarnog alkohola sadržanog u jednom hektolitr gotovog proizvoda, na vino, ostala pića dobivena vrenjem te među proizvode je jedan hektolitar gotovog proizvoda, a na etilni alkohol je jedan hektolitar čistog alkohola izraženog u volumnim postocima mjerenim pri temperaturi od 20°C.

³⁶ Zakon o trošarinama, Članak 53.-58., op cit.

ALKOHOL I ALKOHOLNA PIĆA		
PREDMET OPOREZIVANJA	TROŠARINSKA OSNOVICA	VISINA TROŠARINE U KN.
Pivo	Za 1% volumnog udjela stvarnog alkohola sadržanog u jednom hektolitrju gotovog proizvoda	40,00
Mirna i pjenušava vina	Jedan hektolitar gotovog proizvoda	0,00
Ostala pića dobivena vrenjem osim piva i vina	Jedan hektolitar gotovog proizvoda	0,00
Među proizvodi s volumnim udjelom stvarnog alkohola > 15% vol.	Jedan hektolitar gotovog proizvoda	800,00
Među proizvodi s volumnim udjelom stvarnog alkohola < 15% vol.	Jedan hektolitar gotovog proizvoda	500,00
Elitni alkohol	Po hektolitrju čistog alkohola	5 300,00

Tabela 1, Visina trošarine na alkohol i alkoholna pića

Izvor: Carinska uprava, <https://carina.gov.hr/pristup-informacijama/propisi-i-sporazumi/trosarinsko-postupanje/visine-i-nacin-obracuna-trosarina-posebnih-poreza/alkohol-i-alkoholna-pica-3629/3629>,

Trošarine na alkohol i alkoholna pića ne plaća se:

1. Na dedaturalni alkohol pod kojim se smatra etili alkohol koji je potpuno denaturiran sredstvima za denaturiranje propisanim u Republici Hrvatskoj,
2. Na denaturirani alkohol koji se uvozi iz treće države u Republiku Hrvatsku pod uvjetom da je potpuno denaturiran sredstvima za denaturiranje,
3. Na denaturiran alkohol pod kojim se smatra alkohol koji je potpuno denaturiran propisanim sredstvima u skladu s uvjetima druge države članice,
4. Kada se koristi u proizvodnji i preradi neprehrambenih proizvoda, pod uvjetom da je etilni alkohol djelomično denaturiran,
5. Kada se koristi za proizvodnju lijekova,
6. Kada se koristi za proizvodnju octa,
7. Kada se koristi u proizvodnji neposredno ili kao sastojak nekog poluproizvoda za proizvodnju prehrambenih proizvoda, punjenih ili u drugo obliku, pod uvjetom da

sadržaj alkohola nije veće od 8,5 litara čistog alkohola na 100 kg proizvoda za čokoladu te 5 litara čistog alkohola na 100 kg proizvoda za druge proizvode,

8. Kada se koristi za proizvodnju aroma za pripremu prehrambenih proizvoda i bezalkoholnih pića kojima volumni udio alkohola nije veći od 1.2 % vol.,
9. Kada se koristi u proizvodnim procesima pod uvjetom da krajnji proizvod ne sadrži alkohol,
10. Za konzerviranje preparata i pulpiranje voća,
11. Kada se koriste u medicinske svrhe u bolnicama, domovima zdravlja, ljekarnama,
12. Kada se koriste za znanstveno-istraživačke ili obrazovne potrebe na fakultetima, institutima i drugim znanstvenim ustanovama koje alkohol koriste za obavljanje nastave i znanstvene djelatnosti.³⁷

Denaturiranim alkoholom smatra se alkohol koji je u procesu proizvodnje onečišćen propisanim sredstvima u propisanim količinama tako da se daljnjom preradom ne mogu lako otkloniti denaturanti, odnosno ne može se proizvesti prehrambeno upotrebljiv alkohol, Trošarina na alkohol i alkoholna pića također se ne plaća ako je pivo, vino ili ostala pića dobivena vrenjem proizvela fizička osoba pojedinac za vlastitu potrošnju i potrošnju članova kućanstva ili gostiju pod uvjetom da se ne radi o prodaji.

Alkohol i prethodno navedena alkoholna pića označavaju se posebnim markicama Ministarstva financija Republike Hrvatske. Označavaju se proizvodi koji se:

- Proizvode, unose, uvoze i puštaju u potrošnju u Republici Hrvatskoj,
- Otpremaju do mjesta na kojem napuštaju teritorij Europske unije ili otpremaju u drugu državu članicu,
- Prodaju na brodovima i zrakoplovima za vrijeme plovidbe ili let u treće države ili treće teritorije te putnicima u pristaništima otvorenim za međunarodni promet koji putuju u treće države ili treće teritorije uz predočenje ukrajne karte.

Posebna markica mora biti nalijepljena preko čepa na boci tako da se markica pri otvaranju ošteti, a namjerno oštećivanje markica je protuzakonito. Tiskanje posebnih markica izvršava nadležni carski ured, neovlaštena izrada markica, njihovo posjedovanje ili stavljanje u promet smatra se protuzakonitim.

Postojanje za proizvodnju i spremanje alkohola i alkoholnih pića mora biti opremljeno mjernim instrumentima koje propisuje državno tijelo koje je nadležno. Sva oprema mora imati

³⁷ Zakon o trošarinama, Članak 61., op cit.

ovjereni žig ili valjanu ovjerenicu o udovoljavanju potrebnih zahtjeva izdanih od nadležnog tijela.³⁸

Male nezavisne pivovare su pivovare s godišnjom proizvodnjom piva do 125 000 hektolitara koje ispunjavaju sljedeće uvjete:

- Pravno i ekonomski je nezavisna od bilo koje druge pivovare,
- Koristi proizvodne i skladišne prostore fizički odvojene od prostora bilo koje druge pivovare,
- Ne proizvodi pivo prema licenci.

Proizvodnja se gleda na godišnjoj razini i sve što se proizvede preko odobrene količine smatra se nezakonito proizvedeno.

MALE NEZAVISNE PIVOVARRE	
GODIŠNJA PROIZVODNJA U HEKTOLITRIMA	IZNOS TROŠARINE U KN
< 5 000	20,00
5 001 – 25 000	22,00
25 001 – 75 000	24,00
75 001 – 125 000	26,00

Tabela 2, Trošarine malih pivovara

Izvor: Carinska uprava, <https://carina.gov.hr/pristup-informacijama/propisi-i-sporazumi/trosarinsko-postupanje/visine-i-nacin-obracuna-trosarina-posebnih-poreza/alkohol-i-alkoholna-pica-3629/3629>

Mali proizvođači vina su osobe koje u komercijalne svrhe proizvode ne više od 1000 hl vina godišnje. Mali proizvođač mora carinskom uredu podnijeti prijavu za upis u registar trošarinskih obveznika. Mali proizvođači vina obvezni su carinskom uredu do 31. siječnje tekuće godine za proteklu godinu dostaviti izvješće o godišnjoj proizvodnji, otpremama i zalihama vina na dan 31. prosinca.

Malom destilerijom smatra se proizvođač etilnog alkohola koji proizvodi u komercijalne svrhe u količini do 10 hektolitara čistog alkohola godišnje uz uvjet da je pravno i ekonomski nezavisan od bilo koje druge destilerije i da ne proizvodi prema licenci. Trošarina se plaća u visini 50% trošarine na etilni alkohol. Ako mala destilerija namjerava proizvesti više od dopuštane količine o tome mora obavijestiti nadležni carinski ured u suprotnom carinski ured će ukinuti odobrenje za proizvodnju u statusu male destilerije.

³⁸ Zakon o trošarinama, Članak 64. i 65., op cit.

Malim proizvođačem jakog alkoholnog pića smatra se fizička osoba vlasnik ili korisnik poljoprivrednog zemljišta te vlasnik stvari za proizvodnju jakog alkoholnog pića koji proizvodi za vlastite potrebe, i to u količini koja ne prelazi 20 litra čistog alkohola godišnje po kućanstvu. Nije mu dozvoljena prodaja proizvedenog alkohola. Mali proizvođač mora podnijeti prijavu nadležnom carinskom uredu za upis u registar trošarinskih obveznika. Trošarina se plaća ovisno o zapremnini kotla pa tako za kotao od 100 litara trošarina iznosi 100,00 kn, a za kotao veći od 100 litara trošarina iznosi 200,00 kn.³⁹

4.3.2. DUHAN I DUHANSKE PRERAĐEVINE

Sukladno Zakonu o trošarinama duhanskim prerađevinama smatraju se :

- Cigarete,
- Cigare,
- Cigarilosi,
- Duhan za pušenje (sitno rezani duhan za savijanje cigareta i ostali duhan za pušenje).

Također se predmetom oporezivanja smatraju i proizvodi namijenjeni za udisanje pare, bez procesa izgaranja koji se mogu smatrati supstitutima za duhanske prerađevine i sadrže:

- Prerađeni duhan namijenjen zagrijavanju (grijani duhanski proizvodi),
- Tekućinu namijenjenu konzumiranju u električnoj cigareti, neovisno o tome sadrži li nikotin (e-tekućina).

Predmetom oporezivanja smatraju se i novi duhanski proizvodi koji se nalaze na tržištu Republike Hrvatske.

Cigaretama se smatraju:

- Smotuljci duhana koji su prikladni za pušenje kao takvi, koji nisu cigare ni cigarilosi,
- Smotuljci duhana koji se jednostavnim neindustrijskim postupkom umeću u tuljce od cigaretnog papira,
- Smotuljci duhana koji se jednostavnim neindustrijskim postupkom umataju u cigaretni papir.

Cigarama i cigarilosima smatraju se smotuljci duhana prikladni za pušenje koji su s obzirom na svojstva i uobičajena očekivanja potrošača namijenjeni isključivo za pušenje, ako:

- Imaju vanjski omotač od prirodnog duhana,

³⁹ Zakon o trošarinama, Članak 66.-68., op cit.

- Su punjeni usitnjenim miješanim duhanom i imaju vanjski omotač normalne boje cigare od rekonstruiranog duhana koji u cijelosti obavija proizvod, uključujući filter gdje je to primjereno, ali ne obavija usnik kod cigara s usnikom, gdje jedinična težina bez filtra ili usnika nije manja od 2,3 grama i nije veća od 10 grama i opseg na najmanje jednoj trećini duljine cigare nije manji od 34 mm.

Cigarilosi su cigare čija neto težina na 1000 komada ne prelazi 3,00 kilograma,

Duhanom za pušenje smatra se:

- Duhan koji je rezan ili na drugi način usitnjen, svinut ili prešan u blokove i prikladan za pušenje bez daljnje industrijske obrade,
- Otpad duhana koji je prikladan za pušenje i stavljen u prodaju na malo. Otpadom duhana smatraju se ostaci listova duhana i nusproizvodi nastali preradom duhana ili proizvodnjom, obradom ili preradom duhanskih prerađevina

Sitno rezanim duhanom za savijanje cigareta smatra se duhan za pušenje u kojem s obzirom na ukupnu masu duhanskih čestica više od 25% duhanskih čestica ima širinu reza manju od 1,5 milimetara.⁴⁰

Proizvodi koji ne sadrže duhan i koji se koriste isključivo u medicinske svrhe i definirani su kao lijek prema posebnim propisima ne smatraju se duhanskim prerađevinama.⁴¹

Trošarinska osnovica na cigarete je 1 000 komada i maloprodajna cijena. Pri obračunu trošarine na cigarete dvjema cigaretama smatrat će se kada je smotuljak duhana bez filtra ili usnika duži od 8 cm, ali nije duži od 11 cm, trima kada je smotuljak duhana bez filtra ili usnika duži od 1 cm, ali nije duži od 14 cm, odnosno povećava se za jednu cigaretu svaka daljnja 3 centimetra dužine smotuljka duhana bez filtra ili usnika.

Trošarina na cigarete plaća se kao specifična trošarina propisana u određenom iznosu za količinu od 1 000 komada cigareta i kao proporcionalna trošarina propisana u određenom postotku od maloprodajne cijene cigareta.. Za potrebe obračuna i plaćanja trošarina na cigarete čija maloprodajna cijena nije prijavljena, proporcionalna trošarina obračunava se u odnosu na najviše prijavljenu maloprodajnu cijenu cigareta u Republici Hrvatskoj.

Ukupna trošarina na cigarete iznosi najmanje 57% ponderirane prosječne maloprodajne cijene cigareta puštenih u potrošnju i ne smije biti niža od 64 eura u kunskoj protuvrijednosti za 1000 komada cigareta bez obzira na prosječnu ponderiranu maloprodajnu cijenu cigareta.

Vlada Republike Hrvatske uredbom utvrđuje iznos specifične trošarine i stopu proporcionalne trošarine na cigarete najkasnije do 1. ožujka svake godine, a izračunava se uzimajući u obzir

⁴⁰ Zakon o trošarinama, Članak 70.-72., op cit.

⁴¹ Zakon o trošarinama, Članak 74., op cit.

ukupnu vrijednost svih cigareta puštenih u potrošnju tijekom prethodne kalendarske godine na osnovi maloprodajne cijene koja uključuje sve poreze podijeljenu s količinom cigareta puštenih u potrošnju u tom razdoblju.

Trošarinska osnovica na cigare i cigarilose je 1 000 komada. Trošarina se obračunava kao specifična trošarina propisana za 1 000 komada i iznosi 600,00 kn.

Trošarinska osnovica na sitno rezani duhan za savijanje cigareta je jedan kilogram. Trošarina se obračunava kao specifična trošarina propisana za 1 kilogram neto težine i iznosi 450,00 kn.

Trošarinska osnovica na ostali duhan za pušenje je jedan kilogram. Trošarina se obračunava kao specifična trošarina propisana za 1 kilogram neto težine i iznosi 380,00 kn.⁴²

DUHAN I DUHANSKE PRERAĐEVINE		
PREDMET OPOREZIVANJA	TROŠARINSKA OSNOVICA	VISINA TROŠARINA U KN
Cigarete	1000 kom i maloprodajna cijena (57%)	Min 473,00
Cigare	1 000 kom	600,00
Cigarilosi	1 000 kom	600,00
Sitno rezani duhan	1kg	450,00
Ostali duhan za pušenje	1 kg	380,00

Tabela 3, Visina trošarina na duhan i duhanske preradevine

Izvor: Zakon o trošarinama, <https://www.zakon.hr/z/545/Zakon-o-tro%C5%A1arinama>

Osobe koje puštaju u potrošnju grijani duhanski proizvod, e-tekućinu i novi duhanski proizvod moraju carinskom uredu podnijeti prijavu za upis u registar trošarinskih obveznika, i to najkasnije osam dana prije prvog puštanja u potrošnju te su obveznici obračunavanja i plaćanja trošarine.

Trošarinska osnovica na grijani duhanski proizvod je jedan kilogram. Trošarina se obračunava prema visini trošarine propisanoj na ostali duhan za pušenje. Na e-tekućinu osnovica je 1 mililitar, obračunava se kao specifična trošarina propisana za 1ml i iznosi 0,00 kn. trošarina na nove duhanske proizvode obračunava se prema visini propisanoj na ostali duhan za pušenje.⁴³

⁴² Zakon o trošarinama, Članak 75. i 76., op cit.

⁴³ Zakon o trošarinama, Članak 74., op cit.

PREDMET OPOREZIVANJA	TROŠARINSKA OSNOVICA	VISINA TROŠARINA U KN
Grijani duhanski proizvod	1 kg	380,00
E-tekućine	1 ml	0,00
Novi duhanski proizvod	1 kg	380,00

Tabela 4, Trošarine ostalih duhanskih prerađevina

Izvor: Zakon o trošarinama, <https://www.zakon.hr/z/545/Zakon-o-tro%C5%A1arinama>

Maloprodajna cijena duhanskih prerađevina koja se pušta u potrošnju na teritoriju Republike Hrvatske je cijena koju za svaki pojedini proizvod utvrđuju proizvođači ili njihovi predstavnici ili ovlašteni posrednici u Republici Hrvatskoj te uvoznici. Maloprodajna cijena uključuje i trošarinu, carinu i porez na dodanu vrijednost. Maloprodajne cijene se moraju prijaviti za svaki pojedini proizvod Središnjem uredu 15 dana prije puštanja prerađevina u potrošnju.

Trošarina na duhanske prerađevine ne plaća se:

1. Na prerađevine koje su isključivo namijenjene za znanstvena istraživanja i analizu kvalitete proizvoda, uz odobrenje carinske uprave.
2. Na cigarete koje se za vlastitu uporabu proizvode ručno ili nekim jednostavnim uređajem i to od duhanskih prerađevina na koje je plaćena trošarina, a nisu namijenjene prodaji i ne puštaju se u promet. Jednostavni uređaji su uređaji za motanje ili punjene cigareta koji nisu prikladni za komercijalnu proizvodnju cigareta.

Duhanske prerađevine koje su proizvedene u Republici Hrvatskoj i kada se puštaju u potrošnju na teritoriju Republike Hrvatske moraju biti označene duhanskim markicama Ministarstva Financija, koje uz tekst „Republika Hrvatska-Ministarstvo financija“ moraju imati naznačenu slovnu oznaku predmeta oporezivanja i broj markice.

Sve duhanske prerađevine koje su proizvedene u Republici Hrvatskoj, a otpremaju se u drugu državu članicu ili do mjesta na kojem duhanske prerađevine napuštaju teritorij Europske unije moraju imati na markici dodatno naznačene riječi „EU“ odnosno „za izvoz“.

Duhanske prerađevine koje se uvoze moraju biti označene markicama kada se provodi carinski postupak puštanja robe u slobodan promet na teritoriju Republike Hrvatske.

Duhanska markica mora biti nalijepljena na pakiranju za prodaju na malo ispod celofanskog ili drugog prozirnog omota kojim je obložen paketić tako da je vidljiva i da se pri otvaranju prekine. Oni proizvodi koji nisu označeni markicama smatraju se proizvodima na koje nije obračunata i plaćena trošarina te se njihovo puštanje u potrošnju, kupnja i posjedovanje smatraju protuzakonitima.

Obvezi prijave djelatnosti i registracije trošarinskih obveznika, ishođenju posebnog odobrenja za poslovanje te posebnim mjerama nadzora, osim osoba koje posluju s duhanskim prerađevinama, podliježu sve fizičke i pravne osobe koje namjeravaju posjedovati, skladištiti, obavljati promet ili na bilo koji drugi način činjenično ili pravno raspolagati duhanom koji je ubran, neovisno o stupnju njegove prerade ili obrade. Uz prijavu za upis u registar trošarinskih obveznika istodobno se podnosi i zahtjev za izdavanje posebnog odobrenja za poslovanje s duhanskom sirovinom. Odobrenje donosi carinski ured uz uvjet da obveznik:

- Obavlja djelatnost u vezi s duhanskom sirovinom u skladu s propisanim uvjetima i ima sjedište, podružnicu u Republici Hrvatskoj,
- Pravodobno i u cijelosti podmiruje trošarinske, porezne i carinske obveze,
- Nije teže kršio ili nije ponavljao kršenje odredbi trošarinskih, poreznih, carinskih propisa,
- Prije izdavanja odobrenja položi instrument osiguranja plaćanja trošarine,
- Vodi evidenciju o poslovanju s duhanskom sirovinom.⁴⁴

4.3.3. ENERGENTI I ELEKTRIČNA ENERGIJA

Energentima se smatraju:

- Motorni benzin koji se koristi kao pogonsko gorivo (olovni benzin, bezolovni benzin)
- Plinsko ulje (za pogon, za grijanje)
- Kerozin-petrolej (za pogon, za grijanje)
- Ukapljeni naftni plin (za pogon, za grijanje)
- Teško loživo ulje
- Prirodni plin (za pogon, za grijanje za poslovnu uporabu, za grijanje za neposlovnu uporabu)
- Ugljen i koks (za poslovnu uporabu, za neposlovnu uporabu)
- Električna energija (za poslovnu, za neposlovnu uporabu)
- Biogoriva

Energentima se smatraju i :

- Ostali proizvodi koji su namijenjeni za uporabu, ponuđeni na prodaju ili se koriste kao pogonsko gorivo,

⁴⁴ Zakon o trošarinama, Članak 78. i 81., op cit.

- Aditivi ili punila koji se dodaju pogonskom gorivu, namijenjeni za uporabu, ponuđeni na prodaju ili su kao takvi korišteni,
- Ostali ugljikovodici koji su namijenjeni za uporabu, ponuđeni na prodaju ili se koriste za grijanje, osim treseta ili biomase.

Pod biomasom se smatra biorazgradivi dio proizvoda, otpada i ostataka biološkog podrijetla iz poljoprivrede, šumarstva i srodnih djelatnosti.

Pod biogorivom se smatra tekuće ili plinovito gorivo koje se koristi kao pogonsko gorivo za potrebe prijevoza, proizvedeno iz biomase.⁴⁵

Trošarina se plaća na energente koji se koriste kao pogonsko gorivo ili gorivo za grijanje i električnu energiju.

Trošarinska osnovica za energente je 1 000 kilograma neto mase, 1 000 litara pri osnovnim uvjetima temperature energenata od +15 stupnjeva C, Gigajoul bruto toplinske vrijednosti.

Trošarinska osnovica za električnu energiju i prirodni plin je količina električne energije, odnosno prirodnog plina mjerena u megavatsatima.

ENERGENTI I ELEKTRIČNA ENERGIJA		
PREDMET OPOREZIVANJA	TROŠARINSKA OSNOVICA	VISINA TROŠARINE U KN
1. Motorni benzin koji se koristi kao pogonsko gorivo		
1.1.Olovni benzin	1 000 l	3 801,00
1.2.Bezolovni benzin	1 000 l	3 151,00
2. Plinsko ulje		
2.1.Za pogon	1 000 l	2 450,50
2.2.Za grijanje	1 000 l	343,00
3. Kerozin		
3.1.Za pogon	1 000 l	2 450,50
3.2.Za grijanje	1 000 l	1 752,00
4. UNP – ukapljeni naftni plin		
4.1.Za pogon	1 000 kg	100,00
4.2.Za grijanje	1 000 kg	100,00
5. Teško loživo ulje		
	1 000 kg	160,00
6. Prirodni plin		
6.1.Za pogon	1 MWh	0,00

⁴⁵ Zakon o trošarinama, Članak 83., op cit.

6.2.Za grijanje za poslovnu uporabu	1 MWh	4,05
6.3.Za grijanje za neposlovnu uporabu	1 MWh	8,10
7. Ugljen i koks		
7.1.Za poslovnu uporabu	1 Gj	2,30
7.2.Za neposlovnu uporabu	1 Gj	2,30
8. Električna energija		
8.1.Za poslovnu uporabu	1MWh	3,75
8.2.Za neposlovnu uporabu	1 MWh	7,50
9. Biogorivo		0,00

Tabela 5, Visina trošarine za energente i električnu energiju

Izvor: Zakon o trošarinama, <https://www.zakon.hr/z/545/Zakon-o-tro%C5%A1arinama>

Ulazne i izlazne količine energenata trošarinski obveznici moraju mjeriti zakonitim mjerilima koje propisuje i ovjerava tijelo nadležno za mjeriteljstvo.

Trošarinskim obveznikom za električnu energiju smatra se:

- Opskrbljivač električnom energijom kada električnu energiju isporuči krajnjem kupcu u Republici Hrvatskoj,
- Opskrbljivač kada uvozi ili unosi električnu energiju za vlastite potrebe,
- Proizvođač kada proizvedenu električnu energiju koristi za vlastite potrebe.

Opskrbljivač električnom energijom obračunava trošarinu ne električnu energiju prema izdanim računima za izvršene isporuke u obračunskom razdoblju, a temeljem podataka o stvarno isporučenim količinama električne energije krajnjem kupcu. Može obračunati trošarinu na temelju podataka operatora prijenosnog sustava ili operatora distribucijskog sustav o procijenjenim isporučenim mjesečnim količinama električne energije krajnjem kupcu prema prosječnoj mjesečnoj potrošnji električne energije tog kupca iz odgovarajućeg obračunskog razdoblja prethodne godine.

Trošarinski obveznik mora sam utvrditi obvezu trošarine iskazati je u mjesečnom izvješću, dostaviti carinskom uredu i platiti najkasnije do zadnjeg dana u tekućem mjesecu po isteku obračunskog razdoblja.

Trošarinskim obveznikom za prirodni plin smatra se :

- Opskrbljivač plinom kada prirodni plin isporuči krajnjem kupcu u Republici Hrvatskoj,
- Opskrbljivač kada uvozi ili unosi prirodni plin za vlastitu potrošnju,
- Proizvođač plina kada proizvedeni prirodni plin koristi za vlastitu potrošnju.

Mjerenje isporučenih količina prirodnog plina obavljaju operator transportnog sustava i operator distribucijskog sustava te proizvođač plina. Trošarinski obveznik mora sam utvrditi obvezu trošarine iskazati je u mjesečnom izvješću, dostaviti carinskom uredu i platiti najkasnije do zadnjeg dana u tekućem mjesecu po isteku obračunskog razdoblja.

Trošarinskim obveznikom za kruta goriva smatra se:

- Isporučitelj kada isporuči kruta goriva krajnjem potrošaču u Republici Hrvatskoj, odnosno kada kruta goriva iskoristi za svoju konačnu potrošnju,
- Krajnji potrošač kada uvozi ili unosi kruta goriva za svoju konačnu potrošnju.

Trošarinski obveznik mora sam utvrditi obvezu trošarine na kruta goriva te je iskazati u mjesečnom izvješću, dostaviti carinskom uredu i platiti najkasnije do zadnjeg dana u tekućem mjesecu po isteku obračunskog razdoblja.⁴⁶

Trošarina na energente i električnu energiju se ne plaća na:

1. Energente koji se koriste kao pogonsko gorivo u zračnom prometu, osim za privatne letove,
2. Energente koji se koriste kao pogonsko gorivo za plovidbu, uključujući ribolov i električnu energiju proizvedenu na plovilu, osim za privatne svrhe,
3. Energente koje proizvođač energenata i električne energije koristi u svojim proizvodnim prostorijama za daljnju preradu, odnosno proizvodnju drugih energenata i električne energije, osim ako se koriste kao pogonsko gorivo za vozila,
4. Energente koji se koriste za zajedničku proizvodnju toplinske i električne energije u jedinstvenom procesu,
5. Energente koji se koriste u mineraloškim procesima,
6. Dvojno korištenje energenata – ako se koriste kao gorivo za grijanje i istodobno za namjenu koja nije pogon ili grijanje,
7. Energente koji se koriste za druge namjene, a ne kao pogonsko gorivo ili gorivo za grijanje,
8. Prirodni plin koji se koristi u kućanstvima i prirodni plin koji se koristi za pogon vozila.

⁴⁶ Zakon o trošarinama, Članak 94.-99., op cit.

Trošarina se ne plaća na električnu energiju:

1. Koja se koristi za kemijsku redukciju i u elektrolitskim i metalurškim procesima,
2. Koja se koristi za zajedničku proizvodnju toplinske i električne energije u jedinstvenom procesu,
3. Koja se dobiva korištenjem iz obnovljivih izvora energije i ako je proizvođač koristi za vlastite potrebe: snaga vjetra, valova, plime, geotermalnih izvora, sunčeve energije ili ako je proizvedena od biomase ili proizvoda od biomase,
4. Koja se koristi u mineraloškim procesima,
5. Koja se koristi u kućanstvima,
6. Koja se koristi za proizvodnju električne energije te za održavanje sposobnosti proizvodnje električne energije.

4.3.4. KAVA I BEZALKOHOLNA PIĆA

Predmet oporezivanja su kava i bezalkoholna pića koji se stavljaju na tržište Republike Hrvatske.

Kavom se smatraju sljedeći proizvodi:

- Pržena kava,
- Ekstrati, esencije i koncentrati od kave,
- Pripravci na osnovi ekstrakata, esencija ili koncentrata ili na osnovi kave,
- Nadomjesci kave što sadrže kavu,
- Napitci i bezalkoholna pića što sadrže kavu, ekstrate, esencije i koncentrate od kave.

Bezalkoholnim pićima smatraju se sljedeći proizvodi, osim proizvoda koji su sukladno posebnim propisima smatraju hranom za posebne prehrambene potrebe ili dodacima prehrani:

- Vode, uključujući mineralne vode i gazirane vode, s dodatnim šećerom ili drugim sladilima ili aromatizirane te ostala bezalkoholna pića, osim voćnih sokova, voćnih nektara, bezalkoholnih pića koji sadrže kavu, ekstrakte, esencije i koncentrate od kave,
- Ostala pića s udjelom alkohola ne većim od 1,2%, osim pića koja su mješavina piva i bezalkoholnih pića s volumnim udjelom stvarnog alkohola većim od 0,5 % vol,
- Sirupi i koncentrati samijenjeni za pripremu bezalkoholnih pića osim voćnih sirupa,
- Prašci i granule namijenjeni za pripremu bezalkoholnih pića.

Obveznik plaćanja posebnog poreza je:

- Ovlašteni držatelj poreznog skladišta,
- Proizvođač i trgovac izvan sustava odgode,

- Primatelj,
- Osoba koja je nezakonito postupala s predmetom oporezivanja u Republici Hrvatskoj.⁴⁷

Porezna osnovica za predmete oporezivanja je jedan kilogram netomase kave. I jedan hektolitar bezalkoholnog pića za bezalkoholne proizvode.

KAVA I BEZALKOHOLNA PIĆA		
PREDMET OPOREZIVANJA	TROŠARINSKA OSNOVICA	VISINA TROŠARINE U KN
Pržena kava	1 kg	6,00
Ekstrakti, esencije i koncentрати od kave	1 kg	20,00
Pržena kava u gotovom proizvodu	1 kg	6,00
Ekstrakti, esencije i koncentрати od kave u gotovom proizvodu	1 kg	20,00
Za bezalkoholna pića vode, mineralne i gazirane vode i ostala pića s udjelom alkohola ne većim od 1,2%	1 hektolitar	40,00
Bezalkoholni sirupi i koncentрати namijenjeni za pripremu bezalkoholnih pića	1 hektolitar	240,00

Tabela 6, Visina trošarine na kavu i bezalkoholna pića

Izvor: Zakon o posebnom porezu na kavu i bezalkoholna pića, [https://www.zakon.hr/z/600/Zakon-o-
posebnom-porezu-kavu-i-bezalkoholna-pi%C4%87a](https://www.zakon.hr/z/600/Zakon-o-posebnom-porezu-kavu-i-bezalkoholna-pi%C4%87a)

Porezna osnovica za praške i granule namijenjeni za pripremu bezalkoholnih pića je 100 kg netomase, a posebni porez se plaća u iznosu od 400, 00 kn.⁴⁸

Obveza obračunavanja i uplate posebnog poreza nastaje stavljanjem na tržište Republike Hrvatske predmet oporezivanja, i to:

⁴⁷ Zakon o posebnom porezu na kavu i bezalkoholna pića (NN 72/13), Članak 4. i 5., [https://www.zakon.hr/z/600/Zakon-o-
posebnom-porezu-kavu-i-bezalkoholna-pi%C4%87a](https://www.zakon.hr/z/600/Zakon-o-posebnom-porezu-kavu-i-bezalkoholna-pi%C4%87a), 22.02.2018.

⁴⁸ Zakon o posebnom porezu na kavu, Članak 7., op cit.

- U trenutku opuštanja predmeta oporezivanja iz sustava odgode,
- U trenutku proizvodnje predmeta oporezivanja izvan sustava odgode,
- U trenutku uvoza, unosa ili primitka predmeta oporezivanja u Republici Hrvatskoj izvan sustava odgode,
- Kada se utvrdi manjak ili gubitak predmeta oporezivanja u poreznom skladištu ili za vrijeme kretanja predmeta oporezivanja u sustavu odgode, osim ako se gubitak može pripisati višoj sili ili razlozi koji se ne mogu pripisat obveznikovoj krivnji,
- Na dan prestanka važenja odobrenja koje je izdao nadležni carinski ured za poslovanje u sustavu odgode,
- Kada se utvrdi da se s predmetima oporezivanja nezakonito postupalo.

Posebni porez se ne plaća se na predmete oporezivanja ako su namijenjeni za:

1. Službene potrebe diplomatskih i konzularnih predstavništva te posebnih misija akreditiranih u Republici Hrvatskoj, pod uvjetom uzajamnosti, osim konzuliranih predstavništva koje vode počasni konzularni dužnosnici,
2. Osobne potrebe stranog osoblja diplomatskih i konzularnih predstavništva te posebnih misija akreditiranih u Republici Hrvatskoj,
3. Potrebe međunarodnih organizacija, kada je to utvrđeno međunarodnim ugovorom koji obavezuje Republika Hrvatska,
4. Osobne potrebe stranog osoblja međunarodnih organizacija, kada je to utvrđeno međunarodnim ugovorom koji obavezuje Republiku Hrvatsku,
5. Uporabu u skladu s međunarodnim ugovorom koji je Republika Hrvatska zaključila s drugom državom ili međunarodnom organizacijom, ako taj ugovor za isporuku predmeta oporezivanja predviđa oslobođenje od plaćanja poreza na dodanu vrijednost,
6. Službene potrebe institucija Europske unije u Republici Hrvatskoj,
7. Osobne potrebe stranog osoblja institucija Europske unije u Republici Hrvatskoj.

Posebni porez se neplaća na predmete oporezivanja koje fizička osoba proizvede te unese ili uveze u osobnoj prtljazi u količinama za koje se smatra da nisu namijenjene za komercijalnu upotrebu. Također posebni porez se ne plaća na proizvode koji su u prodaju na brodovima i zrakoplovima za vrijeme plovidbe i koji su u prodaju u izdvojenim prodajnim mjestima carinskih skladišta u zračnim lukama i pristaništima otvorenim za međunarodni promet putnicima koji putuju izvan područja Republike Hrvatske.⁴⁹

⁴⁹ Zakon o posebnom porezu na kavu i bezalkoholna pića, Članak 6. 9. i 10., op cit.

4.3.5. OSOBNI AUTOMOBILI I OSTALA MOTORNA VOZILA

Predmet oporezivanja su motorna vozila na koje nije obračunat ili plaćen posebni porez u Republici Hrvatskoj koja se registriraju sukladno posebnim propisima:

- Osobni automobil i ostala motorna vozila konstruirana prvenstveno za prijevoz osoba, uključujući motorna vozila tipa karavan, kombi i trkaće automobile, osim sanitetskih vozila, dostavnih vozila i vozila posebno prilagođenih za prijevoz osoba s invaliditetom,
- Motocikli (uključujući i mopede), bicikli i slična vozila s pomoćnim motorom, s ili bez bočne prikolice,
- „pick-up“ vozila s dvostrukom kabinom,
- „ATV“ vozila,
- Druga motorna vozila prenamijenjena u motorna vozila.

Motorna vozila koja se isključivo pokreću na električni pogon, motorna vozila čija je emisija ugljičnog dioksida (CO₂) 0 grama po kilometru te motorna vozila proizvedena prije više od 30 godina koja su sukladno posebnim propisima razvrstana u kategoriju starodobnih (oldtimer) vozila nisu predmet oporezivanja.

Obveznik plaćanja posebnog poreza je :

- Fizička i pravna osoba koja, radi uporabe na cestama u Republici Hrvatskoj, stječe motorno vozilo ili osoba koja motorno vozilo na koje nije obračunat i plaćen posebni porez uvozi ili unosi u Republiku Hrvatsku.
- Osoba koja je izvršila prenamjenu drugog motornog vozila u osobni automobil,
- Osoba koja je nezakonito uporabila motorno vozilo na području Republike Hrvatske.⁵⁰

Posebni porez na motorna vozila utvrđuje se ne temelju emisije ugljičnog dioksida (CO₂) izražene u gramima po kilometru, prodajne cijene motornog vozila, snage motora u kilovatima, obujma motora u kubičnim centimetrima i razine emisije ispušnih plinova.

Iznos emisije ugljičnog dioksida (CO₂) utvrđuje se na temelju certifikata o sukladnosti (COC dokumenta), potvrde proizvođača prema podatku o iznosu prosječne emisije ugljičnog dioksida (CO₂) u kombiniranoj vožnji, izjave o sukladnosti ili potvrde o sukladnosti pojedinačno pregledanog vozila prema podatku o iznosu prosječne emisije ugljičnog dioksida (CO₂) u kombiniranoj vožnji. Ako se u postupku oporezivanja ne može podnijeti dokaz o iznosu emisije ugljičnog dioksida (CO₂), uzima se da je iznos emisije ugljičnog dioksida

⁵⁰ Zakon o posebnom porezu na motorna vozila (NN 15/13, 108/13, 115/16, 127/17), <https://www.zakon.hr/z/561/Zakon-o-posebnom-porezu-na-motorna-vozila>, Članak 5. i 6., 22.05.2018.

(CO₂) motornog vozila 401 g/km. Za »plug-in« hibridna električna vozila iznos posebnog poreza utvrđen na temelju ovoga članka umanjuje se za postotni iznos koji odgovara dosegu vozila u kilometrima u potpuno električnom načinu rada.

Za motorna vozila s devet sjedala iznos posebnog poreza umanjuje se za 75%, a za motorna vozila s osam sjedala iznos posebnog poreza utvrđen na temelju ovoga članka umanjuje se za 50%. Za kamper vozila iznos posebnog poreza umanjuje se za 85%. Na osobne automobile i „pick-up“ vozila posebni porez plaća se prema snazi motora u kilovatima (kW).

Iznimno, na sva motorna vozila koja su proizvedena prije 30 i više godina, a koja sukladno posebnim propisima nisu razvrstana u kategoriju starodobnih (oldtimer) vozila, posebni porez plaća se u paušalnom iznosu od 2.000,00 kuna.⁵¹

Posebni porez na osobni automobil i ostala motorna vozila konstruirana prvenstveno za prijevoz osoba i „pick-up“ vozila s dvostrukom kabinom te druga motorna vozila prenamijenjena u takva motorna vozila plaća se prema prosječnoj emisiji ugljičnog dioksida (CO₂) ovisno o vrsti goriva koje vozilo koristi za pogon i prodajnoj cijeni motornog vozila prema izrazu $PP = (VN + PC) + (ON + EN)$, u kojem je:

- PP – posebni porez u kunama
- VN – vrijednosna naknada u kunama
- PC – naknada koja se utvrđuje na način da se od prodajne cijene motornog vozila oduzme najniži iznos za skupinu kojoj motorno vozilo pripada prema Tablici 7 i tako dobiveni iznos pomnoži s postotkom utvrđenim za skupinu kojoj motorno vozilo pripada prema Tablici 7
- ON – osnovna naknada u kunama prema Tablici 8 ili Tablici 9
- EN – naknada koja se utvrđuje na način da se od iznosa prosječne emisije ugljičnog dioksida (CO₂) motornog vozila oduzme najniži iznos za skupinu kojoj motorno vozilo pripada prema Tablici 8 ili Tablici 9 i tako dobiveni iznos pomnoži s pripadajućim iznosom u kunama za jedan g/km CO₂.⁵²

	Prodajna cijena motornog vozila u kn		VN u kn	%
Prva skupina	0,00	100.000,00	0	0
Druga skupina	100.000,01	150.000,00	0	0

⁵¹ https://www.porezna-uprava.hr/hr_propisi/layouts/in2.vuk.sp.propisi.intranet/propisi.aspx?id=pro2016, Uredba o načinu izračuna i visinama sastavnica za izračun posebnog poreza na promet motornih vozila, 22.05.2018.

⁵² https://www.porezna-uprava.hr/hr_propisi/layouts/in2.vuk.sp.propisi.intranet/propisi.aspx?id=pro2016, Uredba o načinu izračuna i visinama sastavnica za izračun posebnog poreza na promet motornih vozila, op. cit.

Treća skupina	150.000,01	200.000,00	2.000	5,0
Četvrta skupina	200.000,01	250.000,00	4.500	7,0
Peta skupina	250.000,01	300.000,00	8.000	9,0
Šesta skupina	300.000,01	350.000,00	12.500	11,0
Sedma skupina	350.000,01	400.000,00	18.000	13,0
Osma skupina	400.000,01	450.000,00	24.500	15,0
Deveta skupina	450.000,01	500.000,00	32.000	17,0
Deseta skupina	500.000,01	550.000,00	40.500	19,0
Jedanaesta skupina	550.000,01	600.000,00	50.000	20,0
Dvanaesta skupina	600.000,01		60.000	21,0

Tabela 7, Vrijednost naknada u odnosu na prodajnu cijenu motornog vozila

Izvor: Porezna uprava, https://www.porezna-uprava.hr/hr_propisi/_layouts/in2.vuk.sp.propisi.intranet/propisi.aspx#id=pro2016

	Emisija CO ₂ (g/km)			ON u kn	Iznos u kn za 1 g/km CO ₂
		Do			
Prva skupina	70	Do	85	185,00	55,00
Druga skupina	85	Do	120	1.010,00	175,00
Treća skupna	120	Do	140	7.135,00	1.150,00
Četvrta skupina	140	Do	170	30.135,00	1.250,00
Peta skupina	170	Do	200	67.635,00	1.350,00
Šesta skupina	200	Do		108.135,00	1.450,00

Tabela 8, Osnovna naknada za motorna vozila s dizelskim gorivom

Izvor: Porezna uprava, https://www.porezna-uprava.hr/hr_propisi/_layouts/in2.vuk.sp.propisi.intranet/propisi.aspx#id=pro2016

	Emisija CO ₂ (g/km)			ON u kn	Iznos u kn za 1 g/km CO ₂
		Do			
Prva skupina	75	Do	90	95,00	35,00
Druga skupina	90	Do	120	620,00	135,00
Treća skupna	120	Do	140	4.670,00	450,00
Četvrta skupina	140	Do	170	13.670,00	700,00
Peta skupina	170	Do	200	34.670,00	1.200,00
Šesta skupina	200	Do		70.670,00	1.300,00

Tabela 9, Osnovna naknada za motorna vozila s benzinom, ukapljenim naftnim plinom, prirodnim plinom i drugim gorivima osim dizelskog

Izvor: Porezna uprava, https://www.porezna-uprava.hr/hr_propisi/_layouts/in2.vuk.sp.propisi.intranet/propisi.aspx?id=pro2016

Posebni porez na motocikle (uključujući i mopede), bicikle i slična vozila s pomoćnim motorom i na „ATV“ vozila, te druga motorna vozila plaća se prema izrazu $PP = (O \times KO)$, u kojem je:

- PP – posebni porez u kunama
- O - obujam motora u kubičnim centimetrima (cm³) prema Tablici 10
- KO – koeficijent obujma motora prema Tablici 10 koji se uvećava ovisno o razini emisije ispušnih plinova na način da se za razinu emisije ispušnih plinova: EURO III uvećava za 5, EURO II uvećava za 10 i EURO I uvećava za 15.⁵³

Obujam motora u kubičnim centimetrima			KO
51	Do	125	4
126	Do	300	6
301	Do	700	7
701	Do	1000	8
1001	Do		10

Tabela 10, Obujam motora u kubičnim centimetrima

Izvor: Porezna uprava, https://www.porezna-uprava.hr/hr_propisi/_layouts/in2.vuk.sp.propisi.intranet/propisi.aspx?id=pro2016

Posebni porez se za rabljena motorna vozila obračunava na način da se najprije utvrdi iznos posebnog poreza istog novog motornog vozila nakon čega se utvrđuje deprecijacija njegove vrijednosti. Obveznik plaćanja posebnog poreza za rabljeno motorno vozilo može tražiti da se deprecijacija vrijednosti motornog vozila utvrdi na temelju postotka ostataka vrijednosti ovisno o razdoblju od prve registracije motornog vozila ili prema postotku pada vrijednosti istog motornog vozila na tržištu u Republici Hrvatskoj.

Obveza obračunavanja i uplate posebnog poreza nastaje kad:

- Proizvođač, trgovac ili registrirani trgovac rabljenim motornim vozilima izda račun o prodaji motornog vozila namijenjenog za uporabu na cestama u Republici Hrvatskoj ili nabavi motorno vozilo za vlastite potrebe

⁵³ https://www.porezna-uprava.hr/hr_propisi/_layouts/in2.vuk.sp.propisi.intranet/propisi.aspx?id=pro2016, Uredba o načinu izračuna i visinama sastavnica za izračun posebnog poreza na promet motornih vozila, 22.05.2018.

- Pravna ili fizička osoba sa sjedištem, odnosno prebivalištem u Republici Hrvatskoj te trgovac rabljenim motornim vozilima unese ili uveze motorno vozilo namijenjeno za uporabu na cestama u Republici Hrvatskoj.

Kod nastanka porezne obveze proizvođač, trgovac i registrirani trgovac rabljenim motornim vozilima je obvezan u ime i za račun stjecatelja motornog vozila prije izdavanja računa obračunati posebni porez te obračunati iznos uplatiti najkasnije do 15. dana tekućeg mjeseca za prethodni kalendarski mjesec. Račun koji izdaje proizvođač, trgovac ili registrirani trgovac rabljenim motornim vozilima obvezno mora sadržavati naznaku da je posebni porez obračunat u skladu s odredbama Zakona o posebnom porezu na motorna vozila. Stjecatelj motornog vozila je dužan carinskom uredu nadležnom prema svom sjedištu ili prebivalištu podnijeti poreznu prijavu radi obračuna i plaćanja posebnog poreza u roku od 15 dana od dana unosa, uvoza ili nabave motornog vozila i dužan je platiti porez u roku od 15 dana od dana dostave rješenja.

Posebni porez se ne plaća na motorna vozila ako su namijenjena za:

1. Službene potrebe diplomatskih i konzularnih predstavništava te posebnih misija akreditiranih u Republici Hrvatskoj, pod uvjetom uzajamnosti, osim konzularnih predstavništava koje vode počasni konzularni dužnosnici,
2. Osobne potrebe stranog osoblja diplomatskih i konzularnih predstavništava te posebnih misija akreditiranih u Republici Hrvatskoj,
3. Potrebe međunarodnih organizacija, kada je to utvrđeno međunarodnim ugovorom koji obvezuje Republiku Hrvatsku,
4. Osobne potrebe stranog osoblja međunarodnih organizacija, kada je to utvrđeno međunarodnim ugovorom koji obvezuje Republiku Hrvatsku,
5. Uporabu u skladu s međunarodnim ugovorom koji je Republika Hrvatska zaključila s drugom državom ili međunarodnom organizacijom, ako taj ugovor za isporuku motornih vozila predviđa oslobođenje od plaćanja poreza na dodanu vrijednost,
6. Službene potrebe institucija Europske unije u Republici Hrvatskoj,
7. Osobne potrebe stranog osoblja institucija Europske unije u Republici Hrvatskoj.⁵⁴

⁵⁴ Zakon o posebnom porezu na motorna vozila, Članak 8. 9. i 15., op cit.

4.3.6. PREMIJE OSIGURANJA OD AUTOMOBILSKE ODGOVORNOSTI

Porez na premije osiguranja od automobilske odgovornosti plaća se na premije utvrđene ugovorom s društvom za osiguranje o obveznom osiguranju cestovnih motornih vozila, odnosno na premije utvrđene ugovorom s društvom za osiguranja za kasko osiguranje cestovnih vozila.

Porezni obveznici su društva za osiguranje koja s pravnim i fizičkim osobama sklapaju ugovore i naplaćuju premije osiguranja od automobilske odgovornosti i kasko osiguranja cestovnih vozila izravno ili neizravno preko posrednika ili zastupnika.

Porezna osnovica za utvrđivanje poreza na premije osiguranja od automobilske odgovornosti je premija osiguranja koju društvo za osiguranje utvrđuje pravnoj ili fizičkoj osobi pri sklapanju ugovora o obveznom osiguranju cestovnih motornih vozila.

Porezna osnovica za utvrđivanje poreza na premiju kasko osiguranja cestovnih vozila je premija osiguranja koju društvo za osiguranje utvrđuje pravnoj ili fizičkoj osobi pri sklapanju ugovora o kasko osiguranju cestovnih vozila.

Stopa poreza iznosi 15% od ugovorene premije osiguranja od automobilske odgovornosti.

Stopa poreza iznosi 10% od ugovorene premije kasko osiguranja cestovnih vozila.

Porez na premije osiguranja od automobilske odgovornosti i porez na premije kasko osiguranja cestovnih vozila ne plaćaju diplomatska i konzularna predstavništva.

Obveza obračunavanja poreza na premije osiguranja od automobilske odgovornosti i poreza na premije kasko osiguranja cestovnih vozila nastaje u trenutku sklapanja ugovora s pravnom ili fizičkom osobom.

Porezni obveznik dužan je nadležnoj ispostavi Porezne uprave dostavljati izvješće o obračunanom i plaćenom porezu na premije osiguranja od automobilske odgovornosti i na premije kasko osiguranja cestovnih vozila.⁵⁵

⁵⁵ Zakon o porezu na premije osiguranja od automobilske odgovornosti i premije kasko osiguranja cestovnih vozila (NN 150/02), <https://www.zakon.hr/z/911/Zakon-o-porezu-na-premije-osiguranja-od-automobilske-odgovornosti-i-premije-kasko-osiguranja-cestovnih-vozila>, 22.05.2018.

5. POSEBNI POREZI USKLAĐENI S ODREDBAMA EU

Iako se u zemljama EU trošarinama oporezuje velik broj različitih proizvoda, na razini Unije uređeno je oporezivanje alkoholnih proizvoda i piva, duhanskih proizvoda i mineralnih ulja, a od 2004. i oporezivanje energenata (prirodnog plina, koksa i električne energije). Osnovni zadaci porezne politike EU usko su povezani s razvojem unutarnjeg tržišta, jačanjem monetarne unije i ekonomskom integracijom. Propisi o trošarinama uglavnom su usvojeni tijekom 1992. godine, vezano za početak uspostavljanje jedinstvenog unutarnjeg tržišta, čiji su temeljni ciljevi bili omogućavanje i podupiranje slobodnog kretanja ljudi, dobara, usluga i kapitala. Hrvatski sustav trošarina djelomično je usklađen s pravnom stečevinom EU. U mišljenju Komisije Europskih zajednica o zahtjevu Hrvatske za članstvom u EU daju se primjedbe koje se pretežno odnose na PDV i trošarine. Hrvatsko bi zakonodavstvo po načinu uređenja propisa bilo bliže europskom ako bi se trošarine uredile istim propisom.⁵⁶

Iako su pravni propisi EU koji se odnose na harmonizaciju trošarina novijeg datuma, aktivnost Komisije s ciljem usklađivanja trošarina seže na početak još 1970-tih godina. Bez obzira na mnoge tada prijedloge Komisije, niti jedan nije usvojen sve do 1985. godine kada je usvojena tzv. Bijela knjiga u kojoj su bili sadržani osnovni uvjeti harmonizacije sustava trošarina u EU. Na osnovi Bijele knjige Komisija je 1987. godine predložila paket smjernica za harmonizaciju tri osnovne skupine trošarina: trošarine na duhan i duhanske proizvode, alkohol i alkoholna pića te na mineralna ulja. Harmonizacija trošarina u EU započela je stvaranjem zajedničkog tržišta, točnije donošenjem Smjernice Vijeća 25. veljače 1992. godine o Općem sporazumu o posjedovanju, kretanju i nadgledanju proizvoda koji se oporezuju trošarinama. Ta se smjernica još naziva Sistemska smjernica, a ona predstavlja temelj harmonizacije sustava trošarina u EU jer su njome propisana opća pravila za oporezivanje svih grupa dobara koja podliježu trošarinama. Kao što sam naziv kaže, njome je propisano posjedovanje, kretanje i nadzor nad predmetom triju osnovnih grupa dobara:

- Alkohola i alkoholnih pića,
- Duhanskih proizvoda,
- Mineralnih ulja (kasnije energenata)

Osim opće Smjernice, postoji još nekoliko smjernica i uredbi koje pobliže propisuju strukturu i visinu oporezivanja trošarina za svaku od ovih skupina proizvoda.

⁵⁶ Institut za javne financije, op cit., str. 40.

Prve takve smjernice, tzv. Strukturne smjernice, odnose se na strukturu trošarina, odnosno definiranje kategorija proizvoda koji su predmet oporezivanja, definiranje osnovice na koje se računa trošarina, te definiranje poreznih oslobođenja. Drugu skupinu smjernica čine Smjernice o stopama i visini trošarina. Kao što sam naziv kaže, njima su propisane minimalne stope, odnosno visina trošarina za proizvode na koje primjenjuju trošarine u EU. Zemlje članice EU mogu slobodno odrediti visinu opterećenja iznad propisanog minimuma.⁵⁷

⁵⁷ Šimović J., op cit., str. 205.

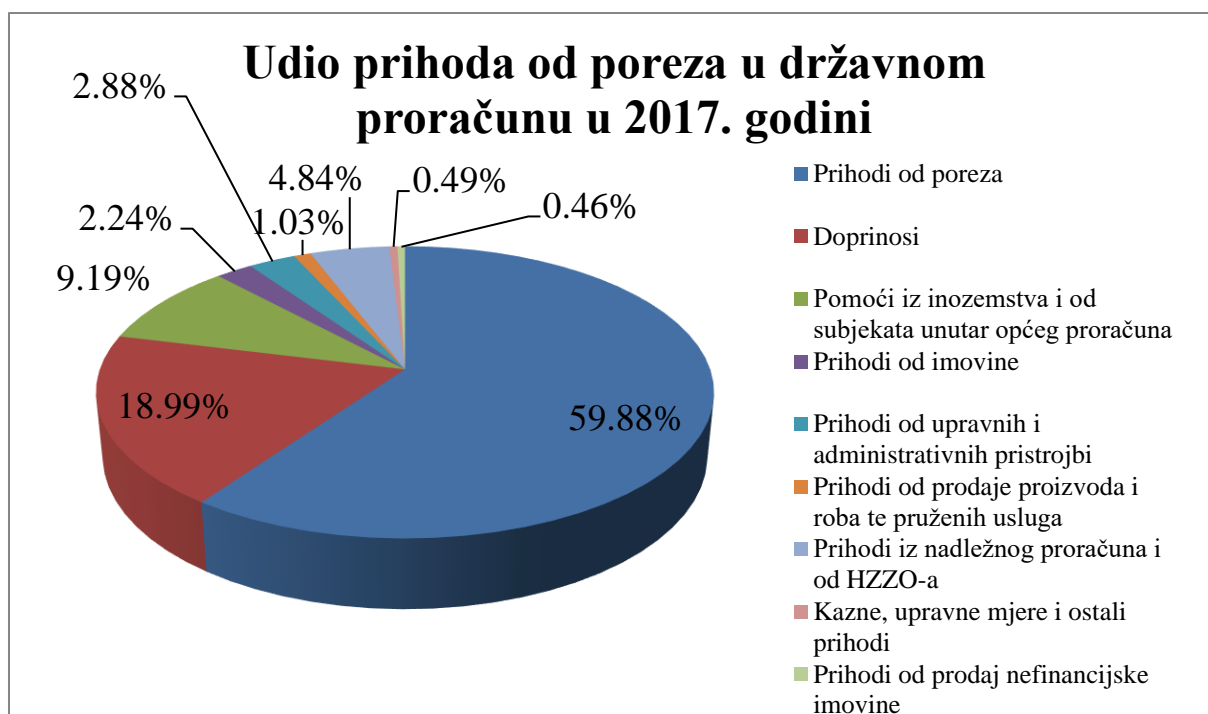
6. STRUKTURA JAVNIH PRIHODA U RH

6.1. PRIHODI DRŽAVNOG PRORAČUNA

Projekcija prihoda državnog proračuna u razdoblju 2018. – 2020. temelji se na očekivanom rastu gospodarske aktivnosti, uzimajući u obzir učinke sveobuhvatne porezne reforme koja je stupila na snagu početkom 2017. te učinke daljnjeg poreznog rasterećenja koje se planira provesti do kraja 2017. s primjenom u 2018. godini. Navedene izmjene odnose se na smanjivanje oporezivanja posebnim porezom na motorna vozila i ukidanje poreza na stjecanje rabljenih motornih vozila te njegova zamjena upravnim pristojbama koje će se naplaćivati kod stjecanja rabljenih vozila. Također, od 2018. godine porez na dohodak u cijelosti se prepušta jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave uslijed primjene novog Zakona o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Značajan učinak na prihode državnog proračuna u razdoblju 2018. - 2020. imat će i povlačenje sredstava iz EU fondova gdje se očekuje nastavak pozitivnih stopa rasta. Ukupni prihodi u 2018. godini planirani su u iznosu od 129 milijardi kuna, dok su za 2019. projicirani u iznosu od 133,3 milijarde kuna. Daljnjim rastom gospodarske aktivnosti prema kraju razdoblja ukupni prihodi proračuna za 2020. godinu projiciraju se u iznosu od 137,3 milijarde kuna.⁵⁸

Porezni prihodi za razdoblje 2018. – 2020. projicirani su na temelju makroekonomski pretpostavki i to u iznosu od 75,3 milijarde kuna tj. 59,88% u ukupnim prihodima kao što je prikazano na slici 2, a u daljnjem razdoblju se očekuje daljnji rast od prihoda. Porezi predstavljaju najvažniji izvor prihoda za državu, a mogu se plaćati izravno ili neizravno. Porez na dohodak i porez na dobit su izravni porezi koje snosi izravno porezni obveznik koji dio svojeg dohotka ili dobiti uplaćuje na državni proračun. PDV, carine i carinske pristojbe i trošarina porezni obveznik plaća državi kupnjom robe i usluga.

⁵⁸<https://vlada.gov.hr/UserDocsImages//Sjednice/2017/10%20listopad/64%20sjednica%20Vlade%20Republike%20Hrvatske//64%20-%201.4.pdf>, 17.05.2018

Slika 1, Udio prihoda od poreza u državnom proračunu

Posebni porezi i trošarine projiciran je na temelju očekivanog kretanja potrošnje trošarinskih proizvoda, uzimajući u obzir učinke izmjena propisa u trošarinskom sustavu, odnosno kod posebnih poreza na motorna vozila te trošarina na duhan. Sukladno navedenom, za 2018. posebni prihodi i trošarine planirani su u ukupnom iznosu od 15,4 milijarde kuna, dok projekcije za 2019. i 2020. godinu iznose 15,5 milijardi kuna, odnosno 15,8 milijardi kuna. Doprinosi su jedan od financijskih instrumenata kojima se prikupljaju javni prihodi, a koji se po nekim svojim karakteristikama razlikuju i od poreza i od pristojbi. Za razliku od poreza, doprinose odlikuju uži krug obveznika i izravna protučinidba. Međutim, najveća sličnost između poreza i doprinosa jest njihova prisilnost, a ujedno je to i uporišna točka svih onih koji tvrde da su doprinosi samo naročit oblik poreza.⁵⁹

U 2018. planira se 24,3 milijarde kuna prihoda od doprinosa, u 2019. 25,2 milijarde kuna, a u 2020. godini 26,1 milijardu kuna.

Prihodi od pomoći se najvećim dijelom odnose na sredstva iz EU fondova za koje se planira pojačano povlačenje u razdoblju 2018. - 2020.

Sukladno navedenom, ukupno planirani prihodi od pomoći u 2018. iznose 13,8 milijardi kuna, u 2019. 14,6 milijardi kuna te 15,1 milijardu kuna u 2020. godini.

Prihodi od imovine sastoje se od prihoda od kamata (na dane zajmove, po vrijednosnim papirima, na oročena sredstva i depozite po viđenju te zateznih kamata), prihoda od dobiti

⁵⁹ Nikolić N., op cit., str. 118.

trgovačkih društava, kreditnih i ostalih financijskih organizacija, prihoda od dividendi, koncesija, iznajmljivanja i zakupa imovine, prihoda od legalizacije te ostalih prihoda od imovine.

Tako su u 2018. prihodi od imovine planirani u iznosu od 2,6 milijardi kuna, u 2019. u iznosu od 2,5 milijardi kuna te u 2020. godini u iznosu od 2,4 milijarde kuna. Prihodi od upravnih i administrativnih pristojbi, pristojbi po posebnim propisima i naknada u 2018. planirani su u iznosu od 593,2 milijuna kuna, dok projekcije za 2019. iznose 610,3 milijuna kuna, a za 2020. godinu 627,9 milijuna kuna. Prihodi od prodaje proizvoda i roba te pruženih usluga i prihodi od donacija za razdoblje 2018. – 2020. planirani su u prosječnom iznosu od 1,5 milijardi kuna. Prihodi od kazni i upravnih mjera najvećim se dijelom ostvaruju po osnovi kazni za prometne prekršaje, zatim za porezne i carinske prekršaje, a u nešto manjoj mjeri od raznih ostalih kazni. Očekuje se da će prihodi od kazni i upravnih mjera slijediti trendove dosadašnjih kretanja i u narednom razdoblju te su za 2018. planirani u iznosu od 574,1 milijun kuna, dok projekcije za 2019. iznose 585,7 milijuna kuna, a za 2020. godinu 598,1 milijun kuna. Prihodi od prodaje nefinancijske imovine u 2018. godini planiraju se u iznosu od 799,5 milijuna kuna, a najveći dio ovih prihoda ostvarit će se aktivacijom neaktivne državne imovine odnosno prodajom stanova i ostalih građevinskih objekata te prodajom postrojenja i opreme. U 2019. ukupni prihodi od prodaje nefinancijske imovine projiciraju se u iznosu od 805,2 milijuna kuna, dok se za 2020. godinu projiciraju u iznosu od 837,2 milijuna kuna.⁶⁰

Sve ove stavke su prikazane na slici 3, koja prikazuje tablicu državnog proračuna s planom za 2017. godinu.

Prihodi državnog proračuna		Ostvarenje 2016.	Plan 2017.	Projekcija 2018.	Indeks 18./17.	Projekcija 2019.	Indeks 19./18.	Projekcija 2020.	Indeks 20./19.
UKUPNO		116.848.104.334	121.573.656.363	129.030.124.100	106,1	133.325.224.763	103,3	137.314.351.995	103,0
6	PRIHODI POSLOVANJA	116.397.924.576	121.013.261.363	128.230.583.232	106,0	132.520.007.309	103,3	136.477.120.067	103,0
61	Prihodi od poreza	71.691.496.599	72.793.220.274	75.304.421.407	103,4	77.814.703.612	103,3	80.458.480.617	103,4
611	Porez i prirez na dohodak	2.231.999.100	2.026.519.737	0	#	0	#	0	#
612	Porez na dobit	7.187.976.611	7.165.103.284	8.316.001.742	116,1	8.516.975.246	102,4	8.792.287.242	103,2
613	Porezi na imovinu	184.139.864	59.621.777	0	#	0	#	0	#
614	Porezi na robu i usluge	61.665.999.802	63.118.706.715	66.564.588.547	105,5	68.837.801.999	103,4	71.200.747.892	103,4
6141	- Porez na dodanu vrijednost	45.218.467.037	46.198.694.392	49.575.233.242	107,3	51.639.500.550	104,2	53.718.809.086	104,0
6142	- Porez na promet	193.961.385	194.049.619	0	#	0	#	0	#
6143	- Posebni porezi i trošarine	14.752.335.309	15.218.787.290	15.376.047.655	101,0	15.546.278.127	101,1	15.791.034.195	101,6
6146	- Ostali porezi na robu i usluge	372.929.669	362.296.903	394.152.227	108,8	394.669.938	100,1	394.883.457	100,1
6147	- Porez na dobitke od igara na sreći i ostali porezi od igara na sreću	326.735.117	328.169.251	345.370.400	105,2	359.167.579	104,0	373.212.574	103,9
6148	- Naknade za priređivanje igara na sreću	801.571.285	816.709.260	873.785.024	107,0	898.185.806	102,8	922.808.580	102,7
615	Porezi na međunarodnu trgovinu i transakcije	404.876.433	423.268.761	423.831.117	100,1	459.926.367	108,5	465.445.483	101,2
616	Ostali prihodi od poreza	16.504.789	0	0	#	0	#	0	#
62	Doprinosi	22.194.306.700	23.085.639.983	24.253.311.879	105,1	25.201.560.135	103,9	26.105.286.962	103,6
622	Doprinosi za mirovinsko osiguranje	20.229.501.780	21.048.341.946	22.122.435.613	105,1	22.990.452.013	103,9	23.817.939.765	103,6
623	Doprinosi za zapošljavanje	1.964.804.921	2.037.298.037	2.130.876.266	104,6	2.211.108.122	103,8	2.287.347.197	103,4
63	Pomoći	7.792.129.094	11.174.359.299	13.803.359.335	123,5	14.624.211.622	105,9	15.051.524.370	102,9
64	Prihodi od imovine	3.408.252.015	2.722.022.678	2.640.348.467	97,0	2.457.304.383	93,1	2.404.516.860	97,9
65	Prihodi od upravnih i administrativnih pristojbi, pristojbi po posebnim propisima i naknada	3.870.071.694	3.499.702.963	3.703.238.820	105,8	3.727.549.926	100,7	3.745.066.460	100,5
66	Prihodi od prodaje proizvoda i roba te pruženih usluga i prihodi od donacija	1.196.286.125	1.253.543.704	1.477.809.862	117,9	1.564.374.070	105,9	1.499.976.003	95,9
67	Prihodi iz nadležnog proračuna i od HZZO-a temeljem ugovornih obveza	5.661.735.618	5.886.143.400	6.474.043.133	110,0	6.544.614.223	101,1	6.614.143.473	101,1
68	Kazne, upravne mjere i ostali prihodi	583.646.730	598.629.062	574.050.330	95,9	585.689.338	102,0	598.125.322	102,1
7	PRIHODI OD PRODAJE NEFINANCIJSKE IMOVINE	450.179.758	560.395.000	799.540.868	142,7	805.217.454	100,7	837.231.928	104,0

Slika 2, Prihodi državnog proračuna

⁶⁰<https://vlada.gov.hr/UserDocsImages//Sjednice/2017/10%20listopad/64%20sjednica%20Vlade%20Republike%20Hrvatske//64%20-%201.4.pdf>, 17.05.2018.

Izvor: Vlada Republike Hrvatske,
<https://vlada.gov.hr/UserDocsImages/Sjednice/2017/10%20listopad/64%20sjednica%20Vlade%20Republike%20Hrvatske/64%20-%201.4.pdf>

6.2. UDIO I ZNAČAJ PRIHODA OD TROŠARINA U DRŽAVNOM PRORAČUNU

Ukupni prihodi od trošarina za 2017. godinu ostvareni su u iznosu od 15,218 milijardi kuna i 12,5 što predstavlja smanjenje od 0.01% u odnosu na 2016. godinu.

Za daljnju usporedbu udjela trošarina u državnom proračunu poslužit ćemo se podacima iz izvješća o radu carinske uprave za 2017. godinu.

U cilju ostvarenja fiskalne i sigurnosne uloge, Carinska uprava kao upravna organizacija u sastavu Ministarstva financija Republike Hrvatske, odgovorna je za primjenu carinskih, trošarinskih, poreznih i drugih propisa. Ukupno ostvareni prihodi Carinske uprave za 2017. godinu iznosili su 23.794.862.197 kn. Od ukupnih prihoda Carinske uprave u 2017. godini prihodi od trošarina i posebnih poreza iznosili su 15.143.068.929 kn ili 63,65%.⁶¹ Kao što je prikazano na slici 4.

Vrsta prihoda CU	Struktura ostvarenih prihoda Carinske uprave u 2017. u odnosu na 2016. godinu		Razlika	
	2017.	2016.	2017.g. – 2016.g.	
Trošarine i posebni porezi	15.143.068.929	14.752.562.925 kn	+ 2,64%	390.506.004
Carina i posebne uvozne pristojbe	382.785.515	405.001.106	-5,48%	-22.215.591
PDV pri uvozu i porez na promet	8.227.126.579	7.517.737.465 kn	+9,44%	709.389.114
Ostali prihodi (novčane kazne za carinske prekršaje i novčana sredstva dobivena od prodaje robe...)	31.769.748	27.720.601 kn	+14,61%	4.049.147
Prihodi od obveza utvrđenih u postupku nadzora Carinske uprave bez ugovora o koncesiji	1.517.144	2.689.395	-5,90%	-1.172.251
Pristojbe u poljoprivredi – naknada za špekulativne zalihe	3.174.448	1.612.355 kn	+96,88%	1.562.093
Naknada za obavljanje djelatnosti otpremničkog ureda na graničnom prijelazu	5.419.835	0	-	5.419.835
UKUPNI PRIHODI CARINSKE UPRAVE	23.794.862.197	22.707.323.847	4,79%	1.087.538.350

Slika 3, Ostvareni prihodi Carinske uprave u 2017. u odnosu na 2016. godinu

Izvor: Carinska uprava,
<https://carina.gov.hr/UserDocsImages/5640a/Izvje%C5%A1%C4%87e%20o%20radu%20Carinske%20uprave%20za%202017.%20godinu.pdf>

Na slici 5 vidimo tablicu s ostvarenim prihodima od trošarina za 2016. i 2017. godinu.

Najznačajniji udio zauzimaju trošarine na energente i električnu energiju u iznosu od 55,19% s ostvarenih 8.357.295.371 kn. ostvarivši porast u odnosu na 2016. godinu od 3.3%.

⁶¹<https://carina.gov.hr/UserDocsImages/5640a/Izvje%C5%A1%C4%87e%20o%20radu%20Carinske%20uprave%20za%202017.%20godinu.pdf>, Izvješće o radu carinske uprave za 2017. godinu, 18.05.2018.

Na drugom mjestu se nalaze trošarine na duhan i duhanske proizvode sa 28,88% i iznosom od 4.374.056.254 kn. Usprkos ovako velikom postotku udjela koji imaju duhan i duhanski proizvodi u ukupnom iznosu prihoda trošarina u 2017. godini bilježe pad od 2,3% u odnosu na 2016. godinu što je posljedica povećanja trošarina.

Sljedeće sa značajnijim doprinosima su automobili i motorna vozila sa 7,86%, pivo sa 4,23% i alkohol sa 1,68% , sve navedene trošarine su ostvarile porast u odnosu na prethodnu godinu.

Trošarine na kavu i trošarine na luksuzne proizvode su ostvarili pad prihoda u odnosu na prethodnu godinu, a njihov sam doprinos u 2017. godini je ispod 1%. Pa tako pad prihoda na luksuzne proizvode je 54,7%, razlog tome je to što je poseban porez na luksuzne proizvode od 01. siječnja 2013. godine u potpunosti je ukinut iz razloga što nije davao značajniji doprinos ukupnim proračunskim prihodima, a njegovo postojanje u Republici Hrvatskoj čini luksuzne proizvode kao što je na primjer zlato cjenovno nekonkurentnim u odnosu na tržišta drugih zemalja u Europi.

	Ostvarenje I. – XII. 2017.g.	Ostvarenje I. – XII. 2016.g.	Razlika: 2017.g. – 2016.g.	
Prihodi poslovanja Državnog proračuna	119.156.744.194	116.397.924.576	2,4%	2.758.819.618
Automobili	423.806	535.533	-20,9%	-111.727
Motorna vozila – od 01.07.2013.	1.190.312.731	998.442.350	19,2%	191.870.381
Ukupno automobili i motorna vozila od 01.07.2013.	1.190.736.537	998.977.883	19,2%	191.758.654
Energenti	8.357.295.371	8.089.320.528	3,3%	267.974.843
Alkohol	254.819.389	257.417.562	-1,0%	-2.598.173
Pivo	640.712.442	620.045.687	3,3%	20.666.755
Bezalkoholna pića	134.005.128	122.635.134	9,3%	11.369.995
Duhanski proizvodi	4.374.056.254	4.475.260.560	-2,3%	-101.204.306
Kava	120.603.523	122.513.766	-1,6%	-1.910.243
Luksuzni proizvodi	24.499	54.041	-54,7%	-29.542
Električna energija	39.346.473	37.289.084	5,5%	2.057.389
Prirodni plin	31.073.352	28.627.510	8,5%	2.445.842
Kruta goriva	395.960	421.171	-6,0%	-25.212
UKUPNO TROŠARINE I POSEBNI POREZI	15.143.068.929	14.752.562.925	2,6%	390.506.004
UKUPNO CARINA I POSEBNE UVOZNE PRISTOJBE	382.785.515	405.001.106	-5,5%	-22.215.591
PDV pri uvozu i porez na promet	8.227.126.579	7.517.737.465	9,4%	709.389.114
Ostali prihodi (novčane kazne za carinske prekršaje i novčana sredstava dobivena od prodaje robe...)	31.769.748	27.720.601	14,6%	4.049.146
Prihodi od obveza utvrđenih u postupku nadzora Carinske uprave bez ugovora o koncesiji	1.517.144	2.689.395	-43,6	-1.172.251
Pristojbe u poljoprivredi – naknada za špekulativne zalihe	3.174.448	1.612.355	96,9%	1.562.093
Naknada za obavljanje djelatnosti otpremničkog ureda na graničnom prijelazu	5.419.835	0	0	5.419.835
UKUPNI PRIHODI CU	23.794.862.197	22.707.323.847	4,79%	1.087.538.350

Slika 4, Podaci o naplaćenim prihodima Carinske uprave u razdoblju od siječnja do prosinca 2017. u odnosu na isto razdoblje u 2016. godini

Izvor: Carinska uprava,

<https://carina.gov.hr/UserDocsImages/5640a/Izvjete%20C5%A1%20C4%87e%20o%20radu%20Carinske%20uprave%20za%202017.%20godinu.pdf>

7. ZAKLJUČAK

Već davnih godina porezi su imali iznimno važan utjecaj na formiranje društva i civilizacije. Kroz godine doživjeli su izniman napredak i stekli ogromnu važnost. Pa tako danas predstavljaju najvažniji izvor javnih prihoda putem kojih država podmiruje javne rashode. Sam proces oporezivanja mora biti detaljiziran da omogući konstantno i pravedno ubiranje novaca i da stvori pravila i politiku koje se porezni obveznici moraju pridržavati.

Posebni porez na promet je vrlo važna komponenta javnih prihoda kojim se ubiru novci za podmirivanje troškova države jer poznato je da se najviše javnih prihoda nameću iz poreza. Danas se trošarine primjenjuju u gotovo svim suvremenim zemljama obuhvaćajući i po nekoliko desetaka različitih proizvoda.

Trošarine predstavljaju vrstu proizvoda koja nije nužna za osnovne životne potrebe i koriste se za podizanje kvalitete življenja njenih korisnika. Pa tako nisu svi obveznici ovog poreza već oni koji izaberu to biti, u većini slučajeva korisnicu su oni s većom ekonomskom moći. Zanimljivo je to što unatoč tome što samo određeni broj ljudi koristi trošarinske proizvode prihodi od trošarina su iznimno veliki. Opravdanost uvođenja i visine određenih trošarina opravdana je raznim nefiskalnim razlozima. Pa tako trošarine na duhanske proizvode su iznimno velike kako bi se spriječila potrošnja proizvoda koji su štetni za zdravlje, a trošarine na naftu i naftne derivate da bi se zaštitio okoliš i obnovljivi izvori energije, ali potrošnja je i dalje velika. Dolazimo do zaključka da se država financira luksuznim životom kojeg su pojedinci odabrali.

Trošarine su sve rasprostranjenije u suvremenom načinu života pa tako imaju utjecaj na cjelokupno gospodarstvo ali i na pojedinca i njegov životni standard jer ipak je on taj koji snosi krajnju poreznu obvezu. Oporezivanje trošarina je usmjereno zaštititi okoliša, zdravlja ljudi i pozitivnom utjecaju na nacionalno gospodarstvo.

U Republici Hrvatskoj kao što smo vidjeli na prijašnjim primjerima prihodi od trošarina su najizdašniji prihodi koji pridonose i do 13% ukupnim prihodima državnog proračuna. Po svojim prinosima trošarine zauzimaju čak drugo mjesto odmah nakon PDV-a koji predstavlja glavni izvor prihoda za državu. Skladno tome možemo zaključiti da je prihod od trošarina iznimno važan za Republiku Hrvatsku. Samim time Republika Hrvatska bi napravila pozitivan pomak u svojim proračunskim prihodima kada bi uspjela riješiti problem utaje i gubitka poreznih prihoda. Potrebno je uspostaviti učinkovitiji i efikasniji rad i kontrolu carinske i porezne službe da bi se smanjile nelegalne aktivnosti povezane s krijumčarenjem i utajom poreza.

LITERATURA

1. Institut za javne financije, Javne financije u Hrvatskoj, 2007.
2. Jelčić B. et al., Financijsko pravo i financijska znanost, Narodne novine, Zagreb, 2008.
3. Jelčić Ba., Porezi opći dio, Visoka poslovna škola Libertas, Zagreb, 2011.
4. Jurković P., Javne financije, Masmedia, Zagreb, 2002.
5. Kuliš D., Plaćamo li europske trošarine., Institut za javne financije, Zagreb, 2005.
6. Letnić R., Neizravni porezi, Materijali sa predavanja, Split, 2017.
7. Letnić R., Oporezivanje dohotka, Materijali s predavanja, Split, 2017.
8. Letnić R., Oporezivanje dobiti, Materijali s predavanja, Split, 2017.
9. Mijatović N., Oporezivanje prometa, Monografije pravnog fakulteta u Zagrebu, Zagreb, 2005.
10. Nikolić N., Počela javnog financiranja, Sveučilište u Splitu, Split, 1999.
11. Šimović J. i Šimović H., Fiskalni sustav i fiskalna politika Europske unije, Monografije pravnog fakulteta u Zagrebu, Zagreb, 2006.
12. Šimurina N. et al., Javne financije u Hrvatskoj, Ekonomski fakultet Zagreb, Zagreb, 2012
13. Zakon o trošarinama (NN 22/13, 32/13, 81/13, 100/15, 120/15, 115/16), <https://www.zakon.hr/z/545/Zakon-otro%C5%A1arinama>, 16.05.2018.
14. Zakon o posebnom porezu na kavu i bezalkoholna pića (NN 72/13), <https://www.zakon.hr/z/600/Zakon-o-posebnom-porezu-kavu-i-bezalkoholna-pi%C4%87a>, 22.02.2018.
15. Zakon o posebnom porezu na motorna vozila (NN 15/13, 108/13, 115/16, 127/17), <https://www.zakon.hr/z/561/Zakon-o-posebnom-porezu-na-motorna-vozila>, 22.05.2018.
16. Zakon o posebnom porezu na luksuzne proizvode, https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/1999_10_105_1742.html, 22.05.2018.
17. Zakon o porezu na premije osiguranja od automobilske odgovornosti i premije kasko osiguranja cestovih vozila (NN 150/02), <https://www.zakon.hr/z/911/Zakon-o-porezu-na-premije-osiguranja-od-automobilske-odgovornosti-i-premije-kasko-osiguranja-cestovnih-vozila>, 22.05.2018.
18. Uredba o načinu izračuna i visinama sastavnica za izračun posebnog poreza na promet motornih vozila, <https://www.porezna->

- uprava.hr/hr_propisi/_layouts/in2.vuk.sp.propisi.intranet/propisi.aspx#id=pro2016, 22.05.2018.
19. <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=49530>, Porezi, 14.05.2018.
 20. <http://www.ijf.hr/pojmovnik/trosarine.htm>, Trošarine, 16.05.2018.
 21. <https://carina.gov.hr/pristup-informacijama/propisi-i-sporazumi/trosarinsko-postupanje/visine-i-nacin-obracuna-trosarina-posebnih-poreza/alkohol-i-alkoholna-pica-3629/3629>, Alkohol i alkoholna pića, 16.05.2018.
 22. <https://vlada.gov.hr/UserDocsImages//Sjednice/2017/10%20listopad/64%20sjednica%20Vlade%20Republike%20Hrvatske//64%20-%201.4.pdf>, 17.05.2018
 23. <https://carina.gov.hr/UserDocsImages//5640a/Izvj%C5%A1%C4%87e%20o%20radu%20Carinske%20uprave%20za%202017.%20godinu.pdf>, Izvješće o radu carinske uprave za 2017. godinu, 18.05.2018.
 24. http://www.ijf.hr/porezni_vodic/05-05/porezi.pdf, Porezi, 04.06.2018

POPIS SLIKA

Slika 1, Udio prihoda od poreza u državnom proračunu.....	46
Slika 2, Prihodi državnog proračuna	47
Slika 3, Ostvareni prihodi Carinske uprave u 2017. u odnosu na 2016. godinu	48
Slika 4, Podaci o naplaćenim prihodima Carinske uprave u razdoblju od siječnja do prosinca 2017. u odnosu na isto razdoblje u 2016. godini.....	49

POPIS TABLICA

Tabela 1, Visina trošarine na alkohol i alkoholna pića	23
Tabela 2, Trošarine malih pivovara.....	25
Tabela 3, Visina trošarina na duhan i duhanske prerađevine	28
Tabela 4, Trošarine ostalih duhanskih prerađevina.....	29
Tabela 5, Visina trošarine za energente i električnu energiju	32
Tabela 6, Visina trošarine na kavu i bezalkoholna pića	35
Tabela 7, Vrijednost naknada u odnosu na prodajnu cijenu motornog vozila	39
Tabela 8, Osnovna naknada za motorna vozila s dizelskim gorivom	39
Tabela 9, Osnovna naknada za motorna vozila s benzinom, ukapljenim naftnim plinom, prirodnim plinom i drugim gorivima osim dizelskog	39
Tabela 10, Obujam motora u kubičnim centimetrima.....	40

SAŽETAK

Za uspjeh provođenja oporezivanja posebnih poreza potrebno je postići efikasan i učinkovit, kako za državu tako i za pojedinca, način ubiranja poreza. Za to je potrebno biti pravičan prema poreznim obveznicima i stoga je potrebno preciznije definiranje poreznih osnovica, iznosa trošarina, mogućih oslobođenja i osnovnih pravila koje će donekle biti ugodne za poreznog obveznik, ali i isplativije za državu. Samo postojanje poreza je da se namiču novci za javne prihode i ubiru se prisilno od poreznih obveznika, ali njihova provedba ne smije ugroziti pojedinca i njegov egzistencijalni minimum. Trošarine predstavljaju značajan dio javnih prihoda i zbog toga se njegove norme stalno mijenjaju kako bi se državi opskrbili maksimalni mogući prinosi uz minimalnu štetu za porezne obveznike.

U ovo radu se detaljno prikazuju posebni porezi i njihov značaj za Republiku Hrvatsku.

KLJUČNE RIJEČI: Posebni porezi, porezni obveznik, država, javni prihodi, prisilno ubiranje

SUMMARY

For the success of the taxation of special taxes, it is necessary to achieve an efficient and effective way of taxing for both the state and the individual. Because of it is necessary to be fair to taxpayers and make more precise definition of tax bases, excise tax, possible exemptions and basic rules that will be pleasing to the taxpayer but also profitable for the state. Only the existence of taxes is to raise money for public revenues and to forced taxpayers, but their implementation must not endanger the individual and his existential minimum. Excise duties represent a significant part of public revenues and therefore its standards are constantly changing in order to provide the maximum possible yields to the state with minimum damage taxpayers.

This paper presents in detail the special taxes and their importance for the Republic of Croatia.

KEY WORDS: Special Taxes, Taxpayer, State, Public Revenue, Forcible collection